

U NÁS

Knihovnicko-informační zpravodaj Královéhradeckého kraje

P. Řoutilová: Knihovny v digi světě / s. 3

E. Horáková: Past sociálních sítí a online prostředí / s. 6

V. Vaníčková: Inspirativní seč na Seči / s. 35

U NÁS

Knihovnicko-informační zpravodaj Královéhradeckého kraje

Čtvrtletník

Náklad: 600 výtisků

Určeno knihovnám Královéhradeckého kraje

Vychází s finanční podporou
Královéhradeckého kraje

Šéfredaktor: Mgr. Petra Řoutilová

Redakční rada:

Mgr. Jana Benešová, Bc. Vladimíra Buchtová,
Miroslava Cvejnová, Ester Horáková,
Bc. Kateřina Hubertová, Mgr. Marta Lelková,
PhDr. Olga Pitašová, Bc. Eva Semrádová,
Mgr. Marta Pešková Staníková, Mgr. Eva Svobodová,
Markéta Tučková, Mgr. Vanda Vaníčková, Ph.D.

Korektury: PhDr. Božena Klabalová

Sazba, tisk: AD reklama, s. r. o., Trutnov

Vydává Studijní a vědecká knihovna
Hradecká 1250
500 03 Hradec Králové
tel. 494 946 200
e-mail: unas@svkhk.cz
<https://www.svkhk.cz/Pro-knihovny/Zpravodaj-U-nas.aspx>

Inzerci přijímá redakce.
Za původnost a obsahovou správnost ručí autor.
Nevyžádané příspěvky se nevracejí.

Toto číslo vyšlo 20. 3. 2025.

MK ČR E 14191
ISSN 0862-9366 (Print)
ISSN 2571-4597 (Online)

Copyright 2022 SVK HK
Všechna práva vyhrazena. Žádná část nesmí
být reprodukována, uchovávána v rešeršním
systému nebo šířena jakýmkoliv způsobem
bez předchozího písemného souhlasu vydavatele.

KONTAKTY

Studijní a vědecká knihovna,
Hradecká 1250, 500 03 Hradec Králové

Telefonní ústředna: 494 946 200

Ředitelství: 205

Public relations: 203

Oddělení služeb knihovnám: 224

Meziknihovnická služba: 219

OBSAH ČÍSLA

Na slovíčko

Knihovny v digi světě 3

Naše téma

Týden, který trvá pořád. 3

Lektorská odysea 5

Past sociálních sítí a online prostředí 6

Prostory a vybavení knihoven

Finanční podpora Královéhradeckého kraje 8

úspěšně proměňuje knihovny

Revitalizace knihovny Lužec nad Cidlinou. 9

Obecní knihovna Dolní Kalná

prošla celkovou rekonstrukcí 10

Trocha odbornosti

Benchmarking knihoven

aneb Proč se srovnávat s ostatními 12

Jak na to

V deníku čeká překvapení.

První zastavení nad knihovnickou statistikou 2025 15

Stalo se

Broumovská knihovna má kavárnu! 17

Broumov. Evropské město kultury? Ano a ne 18

Inovace v knihovnách 20

Olomoucká konference Bibliotheca Antiqua. 22

48. seminář knihovníků muzeí a galerií 2024 23

Doporučujeme do vašich fondů

Knihovna v obci. Příručka pro starosty a zastupitele . . . 24

Čtete správně, je tu další metodika Bookstart

S knížkou do života 26

Nové knihy z produkce Nakladatelství Bor 27

100 let Studentského domu v Jičíně. 29

Okénko

Přišla jsem, viděla jsem,

zůstávám v úžasu aneb finská cesta. 30

Z knihovnických organizací

Mladý SKIP 33

Tipy a náměty

Inspirační seč na Seči 35

Síla obrázkových knížek 36

Přílohy:

Autorský rejstřík 2024

Obálka:

Knihovny v digi světě (vygenerováno pomocí chatGPT)
Nakladatelství TaBella Publishing

Foto nad Do čísla přispěli:

Kolegyně ze SvHK u helsinské centrální knihovny Oodi

Studijní a vědecká
knihovna
v Hradci Králové

Fotografie použité v tomto čísle jsou z archivů jednotlivých knihoven nebo z jejich webových stránek.

Knihovny v digi světě

Petra Řoutilová

Milé knihovnice, milí knihovníci, zdravím vás v novém roce (i když v březnu už není úplně nový) a s novým číslem zpravodaje U nás (ten je v březnu skutečně nový). A určitě jste si všimli, že nová je i jeho obálka. Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové má od roku 2025 novou vizuální identitu, a tak i zpravodaj, který vydává, se trochu změnil. Věřím, že se vám jeho nové já bude líbit.

Tématem tohoto čísla je digitální gramotnost. V dnešní době, kdy je internet klíčovým zdrojem informací a komunikace, je digitální gramotnost nezbytná pro každodenní život, vzdělávání, zaměstnání i společenský rozvoj. Knihovny, které tento pojem znají už nějaký ten pátek, tak plní nejen roli tradičních vzdělávacích institucí, ale stávají se také centry digitálního vzdělávání a komunitní podpory. V rubrice **Naše téma** se podíváme, jak digitální věk ovlivňuje všechny generace – od seniorů po mladé z generace Z. Akce jako „Týden pro Digitální Česko“ ukazují, že digitální svět je přístupný všem, pokud se k tomu vytvoří vhodné podmínky.

Zatímco senioři získávají odvahu používat chytré telefony a QR kódy, mladí čelí výzvám v online prostředí, jako jsou kyberšikana nebo nebezpečí sociálních sítí. Příklady z praxe ukazují, že vzdělávání zaměřené na různé skupiny uživatelů přináší pozitivní změny – od většího sebevědomí seniorů po vyšší povědomí o bezpečnosti v digitálním světě.

Rubrika **Prostory a vybavení knihoven** s hrdostí ukazuje, jak knihovny v Královéhradeckém kraji procházejí významnými proměnami, které jim umožňují stát se moderními centry komunitního života. Díky krajským dotačním programům se modernizují interiéry, doplňuje technické vybavení a vytvářejí prostory vhodné pro všechny generace. V tomto čísle se můžete inspirovat knihovnami v Lužci nad Cidlinou a Dolní Kalné.

Jak se knihovny mění k lepšímu, zlepšují se

i jejich služby. K porovnání toho, jak moc už jsou dobré, slouží databáze Benchmarking knihoven. Benchmarking je cenný nástroj pro každou organizaci, která se chce neustále zlepšovat a být konkurenceschopná. Jak s databází pracovat, se dočtete v rubrice **Trocha odbornosti**.

Naplněna zajímavými informacemi je opět i rubrika **Doporučujeme do vašich fondů**. Můžete se zde inspirovat hned čtyřmi články a celkem sedmi publikacemi! Tak směle do toho!

Hezký nástup jara vám přeje redakce zpravodaje U nás.

Týden, který trvá pořád

Vanda Vaníčková

Týden pro Digitální Česko¹ je celorepubliková vzdělávací akce Úřadu vlády ČR, zaměřená na oblast digitalizace. I když se hlavní pozornost soustředí do jednoho týdne, je jasné, že tematika byla, je a bude aktuální pořád. Témata pro rok 2024 neboli pro třetí ročník této akce byla následující:

- ▶ digitální dovednosti pro měnící se trh práce;
- ▶ digitální dovednosti pro bezpečí v online světě;
- ▶ digitální dovednosti pro komunikaci se státem.

Z názvů je patrné, že prim hraje osvojit si určité důležité digitální dovednosti. Dále je patrné, že k uplatnění oněch digitálních dovedností máme jako občané širokou paletu možností. Od profesního uplatnění na měnícím se trhu práce (o tom, že se mění, není sporu) přes komunikaci v oblasti státní správy až po bezpečné fungování v online světě, což se týká i surfařů po internetu, kteří k tomu nemusejí sundat ani bačkory. Metaforicky řečeno, ale za mě bez diskuse pravdivé. Digitální technologie nejsou záležitostí pouze pro fanoušky, ale opravdu (bohužel/bohudík) prostoupily oblastí každodenního života všech.

V týdnu od 18. do 24. 11. 2024 proběhly pod záštitou Týdne pro Digitální Česko desítky akcí v offline i online podmínkách. Vzhledem k tomu, že knihovnický slovník slůvko *digitalizace* nějakou tu chvíli již obývá, není náhodou, že se zapojil i tento sektor. Namátkou uvádím *Národní knihovnu ČR, Sdružení knihoven SDRUK, Knihovnu Jana Drdy Příbram, Knihovnu Jiřího Mahena v Brně* nebo *Knihovnu F. V. Lorence*. Poslední jmenovaná knihovna se nachází ve středočeské obci Vrdy, jež má zhruba 3 tisíce obyvatel. Informaci uvádím záměrně, aby článek nevzbuzoval dojem, že se akce týká jen „těch velkých knihoven, které na to mají prostředky, lidi a čas“.

Já jsem zavítala jako lektorka informačního

střediska **Europe Direct Pardubice²** do **Městské knihovny ve Svitavách**. Víím, je to v sousedním kraji (někdo by možná chtěl doplnit v konkurenčním kraji), ale věřím, že vzdělávání nemusí vždy ctít katastrální území, jestliže sousední kraj nabízí lepší hodnoty k následování. Do knihovny jsem se vypravila s workshopem pro seniory s názvem **„Konzumace mediálního obsahu – na co nezapomínat“**. Mým cílem bylo připomenout si společně s publikem (interakce byla důležitá) na konkrétních příkladech a úkolech, jaké druhy médií v dnešní době nejčastěji využíváme, k čemu všemu mohou sloužit a jaké otázky bychom měli mít stále na jazyku, když přijímáme informace. O čemkoli – politika, světové dění, tanečníci ve StarDance nebo cena másla.

Důležitost výletu do Svitav jsem si uvědomila, ještě než samotná akce začala. Vypočetla jsem rozhovor, který vedla tamní knihovnice se starším mužem vracejícím knížky. *„A jestli máte čas, můžete se zdržet, za chvíli bude začínat seminář o médiích pro seniory.“* Pán se pousmál a odpověděl: *„To děkuju, ale pro mě už tohle není. Já tomu stejně nerozumím, tak to necháme, jak to je.“* Třebaže byl milý a asi odpověď vůbec nemyslel zle, zlé to je. Respektive nevědomky popsal problém, který digitální/mediální svět trápí. Nebo by měl. I když je pán přesvědčen, že v jeho seniorním věku se *ho to netýká*, tipuji, že opak je pravdou. Že by nezapínal televizi, nečetl noviny, netelefonoval mobilem nebo neviděl leták nebo jinou reklamu? Mířím tam, kam míří i vzdělávací akce Týdne pro Digitální Česko. Téma se týká všech, proto by o něm měli odborníci dle specifických potřeb a požadavků mluvit se všemi a pro všechny. Ajtákům servírovat jiná témata než úředníkům nebo žákům. U zmíněné skupiny seniorů je to dle mého nejen o vhodných tématech, ale hlavně o motivaci, že se jich to týká také. Digitální svět není o tom, že *to můžeme ne-*

1 Webové stránky akce dostupné na WWW: <https://budoucnostjedigitalni.gov.cz/>

2 Více informací nejen o pardubickém středisku, ale i možnost prokliku na všechna česká střediska naleznete na webových stránkách: <https://www.europedirect.cz/info-centra/detail/12-pardubice>.

chat, jak to je. Pobídněme proto i ty starší k jeho společnému prozkoumávání.

I když je v článku s ohledem na cílové čtenáře věnován prostor hlavně knihovnám, doporučuji se na webu podívat na další instituce, firmy či sdružení zapojené do Týdne pro Digitální Česko.

Jsou to špičky v oboru a mnoho z nich má na svém kontě vzdělávací materiály uzpůsobené různým skupinám uživatelů nebo pořádá vzdělávací akce i mimo avizovaný Týden.

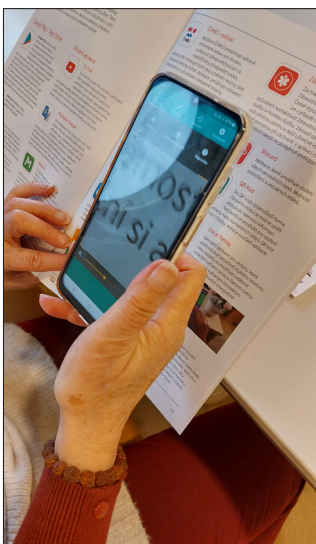
Kontakt na autorku: VandaV@seznam.cz

Lektorská odysea

Vladka Buchtová

Jak jsem už psala v minulém čísle, loni se Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové zapojila do projektu „Senioři do onlinu – Digitální odysea v knihovnách“,¹ který do knihoven přináší SDRUK, Nadace Vodafone, Elpida a Moudrá sovička. Jak jsem také minule zmínila, absolvovala jsem školení, která mi odhalila některá úskalí výuky starších dospělých. V minulosti jsem už učila, takže jsem si naivně myslela, že použiju něco z praxe. Takže prezentace, ukázky a tak... Tomu jsem se naštěstí vyhnula, protože jsem měla možnost vidět lektorku a koordinátorku kurzu Bc. Lenku Tomkovou z organizace Moudrá sovička, z. s. Takže jsem se s prezentací nezdržovala a rozhodla se také promítat na plátno svůj monitor mobilu a krok za krokem, v pomalejším tempu, vše názorně ukazovat na plátně. Jasně, srozumitelně. Předpoklad číslo 1: Senioři budou mít jednoduché mobily, tam všechno hned najdu. Tak ne. Je pravda, že někteří senioři měli opravdu jednoduché mobily, ale představa, že tam něco najdu hned, se ukázala poměrně zavádějící. Pokud funkci najdete, máte

štěstí. Někdy ale v takovém přístroji složitější funkci nenajdete vůbec. Na druhou stranu zde ale byly i iPhony, což je ta lepší varianta, pokud není zmíněný přístroj z diluviálního období. Nevadí, nakonec jsme našli vše. Dobré je také učinit dotaz na začátku lekce, zda má někdo iPhone, protože pak musíte opravdu výklad zdvojit. Někdy to ale dopadne tak, že navzdory tomu, že se zeptáte, ruka se nezvedne, a pak při obcházení jednotlivých studentů najdete takové mobily dva. V tom případě je třeba vysvětlit, že tady to funguje jinak. Předpoklad č. 2: Za čtyři hodiny toho probereme hodně. Taky ne. Je dobré si

1 BUCHTOVÁ, Vladimíra. Digitální odysea aneb Nejen senioři v onlinu. Online. U nás: knihovnicko-informační zpravodaj Královéhradeckého kraje. Ročník 34, číslo 4 (2024), strana 43–44. 2024. [cit. 2025-01-16].

uvědomit, že po každé ukázce, byť sebemenší, se musíte zeptat, zda všichni našli, co měli, při ukázce složitější všechny obejít a v případě nutnosti poradit. To je v pořádku. Upozorňuji tedy ale na vedlejší nebezpečí. Senior, který vás už má u stolečku, se nezdá zeptat na něco dalšího. Je-li dotaz nevinný, tj. jednoduchý a zvládněte ho v jedné minutě zodpovědět, je to v pohodě. Někdy ale můžete zabřednout dosti hluboko a zdržíte se. Je dobré se raději domluvit na individuální schůzce, kde budete mít více času věnovat se jednotlivým dotazům. Předpoklad č. 3: Uživatelsky je pro mě mobil v pohodě, nebude problém. Tak to si nefanděte. Senioři umějí dát docela zapeklitý dotaz. Nemusí být nejsložitější, ale věřte, že ten nejjednodušší může být docela zapeklitý, když vám hned nedojde, že se jedná o elementární záležitost.

Překvapením je vždy to, když se zeptám, co by chtěli studenti vědět, a téměř vždy chtějí vysvětlit QR kódy, jichž se překvapivě obávají. Zkrátka to klubko zmijí ve čtverečku je děsí. Jsou pak velmi mile překvapeni, že je celá věc tak jednoduchá a navíc i užitečná. Zvláště když vysvětlím, že naskenováním kódu automaticky neplatíte. Je dobré zmínit se o úpravě fotografií a jak s nimi nakládat, protože senioři velmi často cestují a fotky rádi posílají.

Připravte se také na různou úroveň posluchačů. Zatímco některým se musíte věnovat více, jiní se mezitím mohou trochu nudit. Vymyslete jim tedy nějaký jednoduchý úkol. Např. najít aplikaci Záchranka a nainstalovat si ji. Tato aplikace je užitečná pro všechny. Pouze jednou se nám to nepodařilo, a to proto, že dotyčný neměl v mobilu dost místa.

Závěr číslo 1: Svě senioři nepodceňujte. Jsou inteligentní a mohou vás snadno dostat nevinným dotazem. Tedy ne že by chtěli. Jejich tempo sice není vražedné, ale nad vším velmi přemýšlejší, vše zkoušejí a nebojí se položit otázku. V případě, že nevíte, přiznejte porážku a slibte, že co nejrychleji kýženou informaci obstaráte. A slib splňte.

Závěr číslo 2: Nebudte pohoršeni, když na kurz nedorazí všichni přihlášení. I s těmi, kteří dorazí, budete mít dost práce.

A závěr číslo 3: Tento projekt má smysl. Zpřístupňuje moderní technologie a digitální vzdělávání seniorům, kteří se nebojí zeptat. Taky proč? Žádná otázka není hloupá. Senioři tak zůstávají v kontaktu s rodinou a přáteli, nezůstávají sami a troufám si říci, že jejich život je tak příjemnější a pohodlnější. A já? Fakt mě to bavilo a stále baví.

Kontakt na autorku: vladimira.buchtova@svkhk.cz

Past sociálních sítí a online prostředí

Ester Horáková
a Filip Horák – syn z generace Z

Prank, degeš, fail, random, 2U, KK, okok, WTF, skibidy, OMG, lol, pls, 4U, BB, XD, trolling, +1, boomer, jj, sry, chábr, chálovat, CC, lawl, K, banger, cap, feelovat, hoe, lit, skip, chleba, klon, mirč, vyghostit...

Že mi nerozumíte? Přiznávám se, že ani já těmto pojmům nerozumím, a musela jsem si ke psaní tohoto článku pozvat svého syna, z kterého slova jen lítala. Výše zmiňované výrazy jsou slovníkem takzvané generace Z, která

se narodila přibližně mezi lety 2000–2010. Což jsou oba mí synové, takže už chápou, že když se spolu někdy baví, tak pořádně nerozumím, o čem je řeč. Generace Z jsou děti vyrůstající v online prostředí, které je pro ně přirozené. Žijí rychlým tempem a momentální myšlenky sdílejí se svými vrstevníky a k tomu jim napomáhá všudypřítomný internet v mobilu. Již nejsou odkázáni na domácí počítač, ale stále mají buď data, anebo wifi. Tato generace je vyspělá v technologiích, jelikož na nich vyrostla. Bohužel z toho plyne i závislost na telefonech, internetu, a především celkově na sociálních sítích.

V listopadu 2024 pořádala MAS Pohoda venkova společně s knihovnou v Novém Hrádku přednáškovou besedu „Past sociálních sítí – problematika dnešní doby“, kterou vedl nprap. Jan Čížkovský, preventista policie. Když začal mluvit, opět jsem mu nic nerozuměla, protože právě začal výrazy, které používají dnešní teen-ageři. Ve velmi poutavé a zajímavé přednášce komunikoval s námi posluchači jako s dětmi a chtěl naši zpětnou vazbu. Hned na začátku zdůraznil, že oběti na sociálních sítích nejsou jen děti, ale lidé ze všech vrstev a každého věku.

V dnešní době mladí nejvíce používají Instagram, TikTok, WhatsApp, Snapchat, X (Twitter) a my „starší“ ujíždíme na Facebooku. Na síti je mnoho příležitostí, jak být zapojen v hromadné diskuzní skupině, ale je také příležitost diskutovat na síti pouze s jedním člověkem na druhé straně. A toto je velký problém dnešní generace Z. Rychle navážou kontakt s člověkem na druhé straně, který může být kýmkoliv a kdekoliv. Mladí „potkají“ člověka, který jim chvíli naslouchá, chatuje s nimi, rozumí jim a oni začínají mít pocit, že konečně poznali někoho, koho vlastně už milují... Bohužel podle čísel, která nám nadpraporčík odhalil, to není moc dobře, protože takovéto moderní lásky končí špatně. Někdy, v těch lehčích případech, pouze zklamáním, slzami, v horších situacích setkáním, znásilněním a někdy končí i sebevraždou nešťastného.

Podobné tragédie si bohužel děti také způsobují samy mezi sebou. Stačí jedna nevhodná fot-

ka nebo pomluva, sdílená mezi spolužáky nebo na sociální síti, a může dojít k velkým neštěstím. Málokdo i z nás dospělých si uvědomuje, že jednou zveřejněný příspěvek nebo fotka je na internetu již navždy, i když ji smažeme. Je také důležité připomenout, že v trestní rovině děti bývají často obětmi, ale také od 15 let už i pachatelé a mohou být trestně stíhány.

Bohužel prostředí internetu je také velmi vhodné pro různé podvody. Nejvíce se podvodníci a manipulanti zaměřují právě na děti. Druhou skupinou jsou senioři. Především oni v posledních letech objevili moc internetu, sdílení videí, sdílení názorů a již někdy neumějí rozlišit pravdivost zprávy. Někdy není zapotřebí ani moc velké úsilí a podvodníci vylákají finance, přístupová hesla a podobné citlivé informace.

Co dodat na závěr: je důležité vědět aspoň trochu, co vaše dítě na internetu sleduje a kde brouzdá. Je důležité se zajímat, a pokud to alespoň trochu jde, mluvit s ním. Policie má několik různých besed nejen pro děti, ale i dospělé a seniory, jak se chovat na internetu, jak nevěřit všemu, co se na něm objeví...

A stejně tak jako se říká o ohni, že je dobrý pomocník, ale špatný pán, je to i s online prostředím. Pomocník výborný, ale pozor...

Kontakt na autorku: ou.esterhorakova@seznam.cz

Zdroj: Wikipedie: Otevřená encyklopedie. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001– Dostupné z <https://cs.wikipedia.org/wiki>

Finanční podpora Královéhradeckého kraje úspěšně proměňuje knihovny

Eva Semrádová

Královéhradecký kraj

Krajské dotační programy určené na modernizace knihoven se setkaly s velkým zájmem knihoven a obcí. V minulém čísle zpravodaje byl uveden výčet příjemců dotace z řad knihoven v roce 2023 a v příkladech jste se mohli seznámit s průběhem revitalizací v obcích Blešno, Jestřebí a Šonov. Nově vybavené knihovny v obcích Lužec nad Cidlinou (okr. Hradec Králové) a Dolní Kalná (okr. Trutnov) se představují v následujících článcích.

V roce 2024 uspěly v podprogramu Modernizace prostorového vybavení knihoven v rámci Programu obnovy venkova 3 knihovny: Barchůvek (žadatel obec Měník v okr. Hradec Králové), Velká Jesenice (okr. Náchod) a Meziměstí (okr. Náchod). A dále byl poprvé vyhlášen i **samostatný dotační titul Modernizace prostorového a technického vybavení knihoven.** Finance z této krajské dotace podporují modernizaci interiérů i exteriérů knihoven, bezbariérovost, doplnění technického vybavení a vytvoření zázemí pro rozvoj komunitní činnosti knihoven. Žadatelé mají možnost získat dotaci v rozmezí 30 000 – 200 000 Kč při 70% podílu dotace na uznatelných výdajích. Po první výzvě v létě 2024 byl pro účely modernizace knihoven vyčleněn z rozpočtu Královéhradeckého kraje celkový objem prostředků ve výši 2 045 000 Kč a finanční podporu získalo 24 knihoven. V okrese Hradec Králové proběhnou modernizace či doplnění technického vybavení v knihovnách Černilov, Hlušice, Hněvčoves, Chlumeck nad Cidlinou, Kosičky, Nepolisy; v okrese Jičín: Brada-Rybníček, Hořice, Kopidlno. Na Náchodsku to

budou knihovny Bezděkov nad Metují, Broumov, Červený Kostelec, Česká Skalice, Hejtmánkovičky, Náchod, Nové Město nad Metují, Nový Hrádek, Police nad Metují, Rožnov, Žernov; z okresu Rychnov nad Kněžnou: Albrechtice nad Orlicí, Mokré, Vrbice a z trutnovského okresu Rtyně v Podkrkonoší.

Začátkem letošního roku evidoval krajský úřad dalších 20 žádostí, které přišly k dotační výzvě **Modernizace prostorového a technického vybavení knihoven na rok 2025.** Prioritou dotačního programu je podpora obnovy interiérového, případně exteriérového vybavení knihoven, která může zahrnovat i drobné stavební úpravy. Mezi uznatelné výdaje opět patří technické vybavení (počítače, tiskárny, čtečky, promítací zařízení, audiovizuální technika i softwarové vybavení) a projekty směřující k zajištění bezbariérovosti fyzických prostor i zdokonalení webových stránek knihoven. Při hodnocení žádostí je kladen důraz na komplexnost, kvalitu a udržitelnost navrhovaného řešení. Bodové hodnocení zvyhodňuje knihovny v malých obcích a regionální význam projektu. Sleduje se plnění standardů doporučených pro knihovny metodickým pokynem Ministerstva kultury: návštěvnost knihovny, otevírací doba, účast knihovny na komunitním životě obce. K řešení nového interiéru je potřeba přiložit profesionálně zpracovaný architektonický návrh či interiérovou studii (náklady na služby architekta jsou uznatelným výdajem). Vhodným doplněním žádosti je písemné vyjádření pověřené knihovny, které dokládá, že byl projekt konzultován s knihovnickým metodikem v rámci regionálních služeb.

Kontakt na autorku: eva.semradova@seznam.cz

Revitalizace knihovny Lužec nad Cidlinou

Hana Vízková

Projekt: Revitalizace knihovny Lužec n. C. byl realizován v celkových výdajích 276 102 Kč a spolufinancován z dotačního fondu Programu obnovy venkova Královéhradeckého kraje částkou 138 050 Kč.

Obec Lužec nad Cidlinou v okrese Hradec Králové má cca 520 obyvatel a tak jako většina

ba si dát kávu s paní knihovnicí, a kde by se zároveň dala uspořádat menší tematická setkání. Prostředí knihovny bylo zastaralé a nebylo atraktivním místem pro trávení volného času.

V roce 2020 nás kontaktovala metodička z Knihovny města Hradce Králové a informovala nás o záměru podpořit potřeby malých knihoven a iniciovat vznik krajské dotační podpory. O dva roky později štěstí přálo nám připraveným a bylo možné požádat Královéhradecký kraj o dotační

obcí se dlouhodobě potýkala s nízkým zájmem o obecní knihovnu. V roce 2018 nastoupila nová paní knihovnice a ta s sebou přivedla čtenáře z řad seniorů. Jinak obsah knihovny oceňovali pouze studenti, kteří zde mají dostupnou povinnou literaturu, jež je pro ně ve větších knihovnách nedostupná. Jejich zájem jsme se snažili povzbuzovat objednáváním nejrůznějších periodik a rozšiřováním knihovního fondu. Díky využívání možnosti nákupu v online antikvariátech jsme získali větší množství zajímavých „nových“ knih. Založili jsme také profil na sociální síti, abychom lépe informovali o našich novinkách. To přitáhlo další čtenáře středního věku.

Co nám ale chybělo, bylo příjemné prostředí, kde by se lidé mohli setkávat, posedět, které by je nalákalo, aby se přišli podívat, popovídat, tře-

podporu z Programu obnovy venkova – POVU12 Modernizace prostorového vybavení knihoven. V prosinci 2022 jsme podali žádost a v srpnu 2023 pak byla podepsána smlouva o poskytnutí dotace z dotačního fondu Královéhradeckého kraje.

V rámci akce „Revitalizace knihovny Lužec n. C.“ došlo k opravě elektroinstalace, výmalbě a pořízení kompletního vybavení knihovny. Co se týče vybavení, zejména pak regálů, rozhodovali jsme se mezi účelností a vzhledem. Nakonec se nám podařilo najít kombinaci obojího a staré dřevotřískové regály byly vyměněny za tmavé dřevo, stejně tak i pracovní stůl, a byla pořízena pohodlná křesílka různých velikostí a tvarů, aby měl čtenář kam se posadit a mohl se začíst. Po znovuotevření a zveřejnění vzhledu nové knihov-

ny na internetu jsme okamžitě zaznamenali zvýšený zájem o návštěvu, zejména z řad maminek s malými dětmi, které tak přivádějí nové malé čtenáře. Také čítárna zaznamenává větší zájem čtenářů napříč generacemi. Věříme, že lákadlem je i opět o něco rozšířený knihovní fond a nově vzniklá knihovna: ta je umístěna před vstupem do knihovny, a tak si mohou knihy při čekání prolistovat i klienti masáží a kadefnictví, které je s knihovnou ve stejné budově.

Knihovna je nyní ještě oblíbenějším místem pravidelného setkávání seniorů, jejichž počet se nyní rozšířil a pro něž se od příštího roku plánují setkávání v tzv. „posilovně mozku“.

V neposlední řadě je důležité zmínit, že knihovnu netvoří jen hezké prostředí a velké množství knih, ale také lidé, a to nejen čtenáři, ale i její pracovníci. Díky nim je v knihovnách život. Závěrem se tedy sluší poděkovat naší paní knihovnici Libuši Holmanové za péči, se kterou se o knihovnu stará, dále pak paní Blance Saidlové z Městské knihovny v Novém Bydžově a Jindře Teplé z Obecní knihovny ve Skochovicích, které byly velmi nápomocné při revizi knihovního fondu před rekonstrukcí a následném třídění knih po rekonstrukci.

Kontakt na autorku: obec@luzecnadclidlinou.cz

Obecní knihovna Dolní Kalná prošla celkovou rekonstrukcí

Eva Fejtová

Projekt: Komplexní rekonstrukce komunitní knihovny v Dolní Kalné

Celkové výdaje na realizaci projektu byly 530 000 Kč, z toho z krajské dotace 160 000 Kč.

Obec Dolní Kalná leží nedaleko Vrchlabí, v krásné oblasti Podkrkonoší. Prostor naší obecní knihovny prošel během roku 2024 kompletní rekonstrukcí, na kterou obec získala dotaci z dotačního fondu Královéhradeckého kraje z Programu obnovy venkova. Čerpání dotace bylo podpořeno opravdu významnou finanční spoluúčástí obce Dolní Kalná. Ačkoli bylo v plánu rekonstrukci stihnout o letních prázdninách, kdy knihovna funguje v omezeném provozu a rekonstrukce by tak nezasahovala do obvyklé provozní doby, raději jsme vše přestěhovali tak, abychom mohli v září knihovnu otevřít alespoň v náhradním prostoru, kdyby se některé práce zdržely. Knihovna se tak ocitla se vším všudy o patro výš v budově obecního úřadu v zasedací místnosti zastupitelstva, což se později ukázalo jako prozíravé. Z důvodu zdržení dodávky materiálu na nábytek jsme v této provizorní místnosti na za-

čátku září otevřeli a byli zde až do začátku října.

Po celé léto se tedy v přízemí, v místnosti patřící knihovně, mohly provádět veškeré stavební práce. V knihovně se vystřídalo devatero řemesníků: nejprve „demoliční četa“, po nich zedníci, elektrikáři, instalatéři, podlaháři, malíři, truhláři, nakonec švadlenka a pochopitelně knihovnice s pomocníky. Úplnou novinkou je kuchyňský koutek a dětský koutek. Návštěvníci si vše poprvé mohli prohlédnout 22. 10., kdy se konalo slavnostní otevření nové knihovny.

Naši obecní knihovnu už nyní opět využíváme naplno a plány na akce, které bychom v novém

PROSTORY A VYBAVENÍ KNIHOVEN

důstojném prostoru rádi pořádali, začínáme realizovat. Od listopadu se v knihovně koná pravidelně mateřský klub Klubičko pro rodiče a jejich nejmenší děti ve věku 0–3 roky a poprvé jsme zvali dospěláky na čtenářský klub, sešli jsme se u čaje a nových knih. Tento klub plánujeme pořádat s každým větším nákupem nových knih do fondu, zřejmě 3x ročně. Poprvé nebyla účast příliš hojná, host dorazil pouze jeden, ale věřím, že až si ostatní přečtou v našem obecním časopise, jak to bylo prima, ztratí ostych a přijdou ve větším počtu. Návštěvnice klubu tak byla hostem „all inclusive“ a nevznikly tak dohady, kdo si první odnese nového Hajíčka či Lednickou.

První, čeho si lze v nové knihovně všimnout, je dětský koutek, který se rozkládá zhruba na ploše 5 m² (což je čtvrtina knihovny) a je vybaven dětským kobercem, stolkem s židličkami, hrabedlem s knihami a poličkou na dětské knihy s čelním uložením knih. Děti zde mají k dis-

komunitní knihovny leží jinde než ve shromažďování knižních děl, byť klasických nebo jinak cenných. Už mnoho let mám ve fondu knihu od Anny Starmer „Barevná harmonie“¹. Po této knize

pozici také stavebnice a hry, které jsme mohli dětem pořídit díky projektu Bookstart. Návštěvníci knihovny mohou využít i nové toalety a pro malinké děti tu máme přebalovací pultík. Samozřejmě je místo na odkládání kabátů a možnost nechat si uvařit kávu nebo čaj. Možnosti k přípravě malého občerstvení nabízí kuchyňský koutek.

Co mne v průběhu rekonstrukce nejvíce zaskočilo, překvapilo či zaměstnalo? Musím vám říci, že mne celý proces moc bavil. Přemýšlením nad budoucím uspořádáním, laděním celkové barevnosti prostoru až po koordinaci stěhování knih a ostatního vybavení, nejdříve ven a pak zas zpět, jsem strávila desítky hodin. Snažila jsem se přemýšlet nad každým detailem, naplánovala celkové barevné ladění knihovny, zvažovala jsem uspořádání knih, pořádku něco přeměřovala, police i knihy. Překvapilo mne zjištění, že nepotřebuji mít knih mnoho, stačí jich méně, ale atraktivních pro čtenáře; uvědomila jsem si, že úkoly malé

1 STARMER, Anna. *Barevná harmonie: jak kombinovat barvy a dosáhnout požadovaného vzhledu interiéru*. V Praze: Slovart, 2007. ISBN 978-80-7209-926-9.

PROSTORY A VYBAVENÍ KNIHOVEN

sáhnou jako po první, kdykoli mne čeká práce s barvami v interiéru – doma, v práci, tedy i v „mé“ knihovně mi byla oporou – barevné schéma, které jsem použila, v této knize najdete. Nemohla jsem vybrat schéma podle svého vkusu, vybírala jsem podle jasně daných barev lamina, z kterého je vyroben náš nábytek, k těmto barvám jsem ladila výmalbu a vybírala doplňky tak, abych se do schématu „vešla“. A i když se považuji za osobu bez kreativního barevného vkusu, jsem s výsledkem nadměrně spokojena a knihu bych ráda doporučila i ostatním knihovníkům, kteří například chtějí svou knihovnu oživit alespoň novou výmalbou nebo drobnými doplňky a v tom případě jsou nuceni si s barevností interiéru poradit bez architekta.

Oceňuji, že jsem od zřizovatele dostala poměrně volnou ruku při rozhodování o budoucím vzhledu knihovny. Děkuji obci Dolní Kalná, že s knihovnou stále počítá, nové prostory pro mne osobně znamenají novou chuť do práce knihovníka neprofíka. Děkuji mojí odborné poradkyni, kterou je metodička Blanka Maňhalová z Městské knihovny Trutnov, a návštěvníkům naší knihovny za to, že jsou tak skvělí. Přála bych si, aby knihovna v naší obci dokázala být i nadále pro své návštěvníky atraktivní službou, nabízející pestrou škálu kulturních a vzdělávacích aktivit pro všechny věkové skupiny.

Kontakt na autorku: knihovna.dolnikalna@seznam.cz

TROCHA ODBORNOSTI

Benchmarking knihoven aneb Proč se srovnávat s ostatními

Lucie Macháčková

Co je to benchmarking? Obecně ho můžeme charakterizovat jako nástroj k porovnávání výkonnosti jedné organizace s jinými organizacemi stejného nebo podobného zaměření. Jeho cílem je identifikovat nejlepší postupy a procesy, které vedou k vynikajícím výsledkům, a následně tyto postupy implementovat do vlastní organizace. V komerční sféře se tímto způsobem firmy snaží zjistit, co dělají jejich konkurenti lépe, a převzít od nich to nejlepší. Řečí sportu bychom benchmarking mohli přirovnat ke sportovci, který se podívá na rekordy ostatních a snaží se je překonat.

Jak benchmarking funguje? Nejprve je nutné definovat, co chceme porovnávat, tzn. určit indikátory měření. Dalším krokem je vybrat instituce, které jsou v dané oblasti považovány za nejlepší. Třetím krokem je získání informací o procesech, výsledcích a postupech vybraných institucí. Ná-

sleduje porovnání vlastních výsledků s výsledky partnerů. Na konci srovnávacího procesu je, na základě zjištěných rozdílů, zavedení nových postupů s cílem například zvýšení kvality výrobků nebo zefektivnění výroby.

Proč je dobré benchmarking využít? Je to cenný nástroj pro každou organizaci, která se chce neustále zlepšovat a být konkurenceschopná. Jeho úspěch závisí na pečlivé přípravě, výběru vhodných partnerů a ochotě zavádět změny.

Jak vypadá benchmarking v prostředí knihoven? Knihovny jako jedinečné instituce v oblasti svého působení by jen těžko hledaly jinou instituci s podobným zaměřením, se kterou by se mohly srovnávat. Proto byl v roce 2006 pro veřejné knihovny v ČR spuštěn projekt Benchmarking knihoven. NIPOS ve spolupráci s Národní knihovnou ČR zpracoval databázi¹ pro porovnávání se knihoven mezi sebou. Základním informačním

¹ Dostupné z: www.benchmarkingknihoven.cz

zdrojem pro hodnocení jsou statistická data z ročního výkazu o knihovně (Kult MK 12-01). Cílem je umožnit knihovnám srovnání se s ostatními knihovnami a zjistit, jaké jsou jejich silné a slabé stránky a jakým způsobem by mohly být vylepšeny. V roce 2023 byla databáze zpřístupněna v novém formátu, který významně rozšířil možnosti porovnávání. Knihovny, které se do této neveřejné databáze zapojí, sdílejí data o své činnosti s ostatními zapojenými knihovnami. Protože hovoříme o neveřejné databázi, registrované knihovny se zavazují k tomu, že data jiných knihoven nesmějí zveřejňovat bez jejich souhlasu.

Struktura databáze je složena z:

- ▶ jednotlivých hodnotících indikátorů,
- ▶ zapojených knihoven, které je možné filtrovat podle několika parametrů,
- ▶ možností výběru až osmi knihoven pro srovnávání,
- ▶ možností srovnávání výkonu jedné knihovny v určitém časovém období.

Jednotlivé indikátory pro hodnocení výkonu/činnosti knihoven, které vycházejí primárně z dat formuláře Kult (MK) 12-01, jsou rozděleny do tří základních oblastí:

I. Podmínky pro činnost

1. Objem knihovního fondu na 1000 obyvatel
2. % obnovy knižního fondu
3. Objem přírůstků na 1000 obyvatel
4. Počet exemplářů docházejících periodik na 1000 obyvatel
5. Počet internetových stanic na 1000 obyvatel
6. Plocha knihovny pro uživatele v m² na 1000 obyvatel
7. Počet studijních míst na 1000 obyvatel
8. Počet zaměstnanců (úvazků) na 1000 obyvatel
9. Počet zaměstnanců (úvazků) na 1000 registrovaných čtenářů
10. Počet zaměstnanců (úvazků) na 1000 návštěvníků
11. Roční provozní doba na 1000 obyvatel
12. % roční provozní doby z celkového pracovního fondu zaměstnanců knihovny
13. Počet hodin pro veřejnost týdně
14. % výdajů na knihovnu z celkových výdajů zřizovatele

II. Uživatelé

15. Registrovaní čtenáři – % z obsluhované populace
16. Registrovaní čtenáři do 15 let – % z obsluhované populace mládeže do 15 let
17. Počet návštěv na jednoho obyvatele
18. Počet návštěv na 1 provozní hodinu
19. Počet virtuálních návštěv na obyvatele
20. % návštěvníků internetu z celkového počtu návštěvníků
21. Počet (absenčních) výpůjček na obyvatele
22. Počet výpůjček na registrovaného čtenáře
23. Obrat knihovního fondu
24. Kulturní a vzdělávací akce na 1000 obyvatel
25. Internetové služby: webová stránka, OPAC, interaktivní funkce, soubor odkazů, virtuální informační služba, elektronické informační zdroje, pro-aktivní informační služby (e-mail, SMS, newsletter)
26. Počet kladně vyřízených zaslaných požadavků MVS na 100 reg. uživatelů
27. % návštěvníků fyzických kulturních a vzdělávacích akcí z celkového počtu návštěvníků
28. % návštěvníků online kulturních a vzdělávacích akcí z celkového počtu návštěvníků online služeb
29. Počet výpůjček krásné literatury pro dospělé na jednoho dospělého reg. uživatele
30. Počet výpůjček naučné literatury pro dospělé na jednoho dospělého reg. uživatele
31. Počet výpůjček krásné literatury pro děti na jednoho reg. uživatele do 15 let
32. Počet výpůjček naučné literatury pro děti na jednoho reg. uživatele do 15 let
33. Počet výpůjček periodik na jednoho reg. uživatele
34. Počet e-výpůjček e-dokumentů na jednoho reg. uživatele

III. Financování, výdaje, efektivita

35. Provozní výdaje na 1 návštěvu
36. Celkové provozní náklady v přepočtu na jednoho obyvatele
37. Náklady na pořízení knihovního fondu (tradiční dokumenty) v přepočtu na jednoho obyvatele
38. Náklady na nákup licencí na el. inf. zdroje v přepočtu na jednoho obyvatele
39. Náklady na pořízení knihovního fondu (tradiční dokumenty) na výpůjčku
40. % čistých provozních nákladů (bez osobních nákladů a nákladů na knihovní fond) z celkových provozních nákladů
41. % nákladů na pořízení knihovního fondu z celkových provozních nákladů
42. % osobních nákladů z celkových provozních nákladů
43. % získaných dotací a grantů na celkovém rozpočtu knihovny z celkových příjmů na provoz
44. % vlastních příjmů na celkovém rozpočtu knihovny z celkových příjmů na provoz
45. Investiční výdaje na 1000 obyvatel

Podmínky pro činnost knihovny	minimum	průměr	medián	maximum	Celkové příjmy CZ	počet knihoven
1. Výdaje knihovního fondu na 1000 obyvatel (část)	316,11	5 667,89	4 888,11	100 303,85	4 876,12	5471
2. % z celkových provozních nákladů (část)	0,00	29,61	3,62	10 000,34	3,62	5471
3. Výdaje prostředků na 1000 obyvatel (část)	0,00	25 389,84	163,86	10 001 130,08	153,23	5471
4. Procento nepřímých dotací a grantů na 1000 obyvatel (část)	0,00	2 194,57	6,38	1 001 307,32	14,32	5471

Obrázek 1 – Ukázka jednotlivých indikátorů

U knihoven, které mají zájem se do projektu zapojit, je nezbytné, aby byly schopny dodat všechna potřebná data, ze kterých se indikátory vypočítávají. U menších knihoven bývá problém zejména s ekonomickými údaji. Pokud jsou do databáze vložena nepřesná data, zkruslují potom celkové výsledky.

Zapojené knihovny je možné a pro provnávání nezbytné filtrovat podle velikosti obsluhované populace obce, ve které knihovna sídlí, dále podle roku, typu knihovny (městské a obecní; krajské) nebo územního členění (kraje). Jednotlivé filtry je možné mezi sebou kombinovat.

Podmínky pro činnost knihovny	minimum	průměr	medián	maximum	Celkové příjmy CZ	počet knihoven
1. Výdaje knihovního fondu na 1000 obyvatel (část)	316,11	5 667,89	4 888,11	100 303,85	4 876,12	5471
2. % z celkových provozních nákladů (část)	0,00	29,61	3,62	10 000,34	3,62	5471
3. Výdaje prostředků na 1000 obyvatel (část)	0,00	25 389,84	163,86	10 001 130,08	153,23	5471
4. Procento nepřímých dotací a grantů na 1000 obyvatel (část)	0,00	2 194,57	6,38	1 001 307,32	14,32	5471

Obrázek 2 – Ukázka možností filtrování zapojených knihoven

Každá zapojená knihovna má možnost vybrat až sedm knihoven, se kterými chce porovnat činnost. Při výběru je důležité brát na zřetel nejen velikost obsluhované populace, ale také například podobný počet poboček či dalších pracovišť, které knihovna spravuje (infocentrum...), srovnatelný počet školských zařízení, se kterými knihovna spolupracuje, rozložení provozní doby atd. Tyto a další faktory navázané na místo, ve kterém knihovna působí, mohou významně ovlivnit její podmínky pro činnost. Právě proto knihovny do projektu zapojené dodávají do databáze tzv. doplňující údaje, které umožňují blíže specifikovat konkrétní knihovnu.

Podmínky pro činnost knihovny	minimum	průměr	medián	maximum	Celkové příjmy CZ	počet knihoven
1. Výdaje knihovního fondu na 1000 obyvatel (část)	316,11	5 667,89	4 888,11	100 303,85	4 876,12	5471
2. % z celkových provozních nákladů (část)	0,00	29,61	3,62	10 000,34	3,62	5471
3. Výdaje prostředků na 1000 obyvatel (část)	0,00	25 389,84	163,86	10 001 130,08	153,23	5471
4. Procento nepřímých dotací a grantů na 1000 obyvatel (část)	0,00	2 194,57	6,38	1 001 307,32	14,32	5471

Obrázek 3 – Ukázka knihoven vybraných pro srovnávání

Jednou z důležitých funkcí databáze je schopnost srovnávání vývoje činnosti jedné konkrétní knihovny v průběhu času. Tato možnost ukazuje, jak se knihovna během určitého časového období ve svých službách vyvíjela nebo stagnovala.

Obrázek 4 – Ukázka trendu/vývoje jedné knihovny v čase

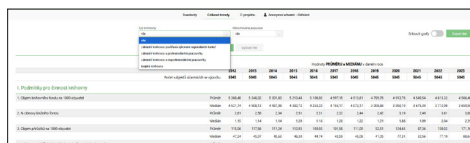
TROCHA ODBORNOSTI

Proč je dobré se do benchmarkingu knihoven zapojit? Jeho pomocí mohou knihovny prostřednictvím uložených dat sledovat růst nebo naopak pokles v jednotlivých indikátorech a tím rychlým a efektivním způsobem mapovat a vyhodnocovat svou činnost. Srovnáním s jinými knihovnami obratem zjistí, ve kterých oblastech / poskytovaných službách se jim daří a kde by naopak potřebovaly posílit, jsou schopny analyzovat i to, jak se vyvíjejí po stránce personální i ekonomické.

Veřejné knihovny jsou instituce, které poskytují své služby z veřejných rozpočtů. Svým zřizovatelům tedy musí umět prokázat efektivnost a užitečnost vynaložených finančních prostředků. A to nejen v případě rozhodování o rozpočtu, ale také v případě, že žádají o finanční prostředky na zvýšení kvality poskytovaných služeb. Záleží na knihovníkovi, aby dokázal knihovnu a její služby nejen obhájit, ale také prokázat její nezastupitelné místo v kulturním a společenském životě města či obce. Je to nelehký úkol i proto, že knihovny jsou, jak už bylo zmíněno, jedinečné instituce v místě svého působení a není právě jednoduché poznat, zda svou práci dělají opravdu dobře. K tomu je nezbytná zpětná vazba. Jednou z možností je benchmarking.

V dubnu 2024 byla ve spolupráci NIPOS a Národní knihovny ČR spuštěna anonymní da-

tabáze benchmarkingu knihoven.² Jejím zdrojem jsou statistická data ze všech veřejných knihoven, které odevzdaly roční výkaz o knihovně za daný kalendářní rok. Data lze filtrovat opět podle velikosti obsluhované populace, územního členění (kraje) a typu knihovny (knihovna pověřená výkonem RF, profesionální, neprofesionální, krajská). Protože hovoříme o anonymní databázi, nelze filtrovat data za konkrétní knihovny, ale jen celková nebo souhrnně za vybrané skupiny.

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
1. Podnikání pro účel veřejnosti	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000
2. Kvalita služeb	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000
3. Úroveň služeb	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000
4. Úroveň služeb	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000

Obrázek 5 – Ukázka anonymní databáze

Kde se dozvíte o benchmarkingu knihoven více? Na webu Informace pro knihovny³ jsou k dispozici všechny potřebné informace o podmínkách účasti v projektu, jak se do projektu zapojit, jak s databází pracovat. V případě zájmu o zapojení do projektu či dalších dotazů se neváhejte obrátit na Mgr. Lucii Macháčkovou lucie.machackova@nkp.cz.

Kontakt na autorku: lucie.machackova@nkp.cz

2 Dostupné z: <https://www.benchmarkingknihoven.cz/knihovny>

3 Dostupné z: <https://ipk.nkp.cz/odborne-cinnosti/mereni-vykonu-a-kvality-v-knihovnach-1/Benchmarking.htm>

JAK NA TO

V deníku je překvapení První zastavení nad knihovnickou statistikou 2025

Eva Semrádová

Deník, výkaz, statistika, nová evidence jsou témata, kterým se budeme letos ve zpravodaji věnovat s cílem přiblížit pravidla, která platí od roku 2025. První zastavení nad definicemi knihovnických činností může být i překvapující

z hlediska nového pojetí některých pojmů. Nebude to žádné dobrodružství, většina knihovníků by místo vyplňování čísel do deníku knihovny zřejmě raději psala deník čtenářský nebo alespoň cestovatelský, ale vedoucí knihoven snad ocení, že jim tyto administrativní činnosti více osvětlíme. Deník veřejné knihovny se totiž týká

každé knihovny od malé vesnice až po Národní knihovnu.

Deník veřejné knihovny¹ obsahuje závazné definice a předpis formulářů pro denní statistiku s podrobnými pokyny k vyplnění. V současnosti se používá řada po formální stránce různorodých způsobů zápisu denní statistiky: výstup z automatizovaného knihovního systému, tabulky naformátované například v excelu nebo různé kombinace těchto evidencí, a ruční zapisování také ještě není historie. Je na rozhodnutí vedoucích pracovníků knihoven, jak zajistí, aby měli všechny povinné informace transparentně doložené a během roku stále po ruce.

Závazné definice by měly především zajistit, že budou všechny knihovny ve statistice postupovat stejně, výklad pojmů bude jednotný a vykazované činnosti bude možné napříč celým českým knihovnictvím porovnávat. Naposled došlo ke změnám před třemi lety a od letošního roku máme další aktualizaci, která se tentokrát týká skoro všech 116 definic, a tak bude podrobné prostudování nezbytné. Definice garantuje Knihovnický institut Národní knihovny, který do nich promítá očekávaný vývoj knihovnických služeb. V letošním roce můžeme zaznamenat především větší prostor pro elektronické služby a zdůraznění významu kulturních, vzdělávacích a komunitních akcí. Další výzvy k úpravám přineslo 5. přepracované vydání Standardu pro dobrou knihovnu² platné od 2024, a proto se do popředí dostává odborné vzdělávání zaměstnanců, měření spokojenosti uživatelů nebo spolupráce se školskými zařízeními. Deník knihovny podléhá schválení NIPOS Praha a Českého statistického úřadu, ale musí respektovat i doporučení UNESCO, aby se české knihovnictví mohlo zařadit do mezinárodního srovnávání. Právě z toho pak vyplývají některé požadavky na evidování, které mohou například z pohledu knihovny v malém městě vypadat nelogicky.

Definice v deníku knihovny respektují Českou terminologickou databázi knihovnictví a informační vědy³ a mezinárodní normy, a protože obsahují různé poznámky a příklady, mohou být i mimo oblast statistik užitečnou pomůckou. Členění definic navazuje na roční statistický výkaz v obvyklých kapitolách, jako jsou knihovní fond, návštěvníci, výpůjčky, elektronické služby či hospodaření. Ale pokud budete potřebovat obecné vyjádření, co je veřejná knihovna, jaký rozdíl je mezi profesionální a neprofesionální knihovnou nebo například, co musí splňovat zaměstnanec knihovny, aby si mohl říkat knihovník, také si zalistujte v deníku.

Knihovní fondy: V oddíle knihovní fondy se setkáme s novým pojmem Historické dokumenty, který nahradil původní Rukopisy, takže nyní bez ohledu na formu je rozhodující stáří dokumentu či jeho historická hodnota.

Uživatelé a návštěvníci: U registrace uživatelů se zohledňuje nová služba registrace online. Prostudovat je potřeba definování jednotlivých kategorií návštěvníků a přizpůsobit tomu interní evidenci. Část změn reaguje na současnou nabídku wifi v knihovnách a vybavení návštěvníků vlastními mobilními zařízeními. Za zbytečné se považuje evidování osob, které využívají internet. Rozlišování, zda se připojíte do elektronického katalogu v knihovně, nebo mimo budovu knihovny, také odpadlo. Naopak pečlivěji a podle doporučené metodiky by se měli zaznamenávat návštěvníci virtuálních akcí, které mohou být sledovány online nebo zpětně na videu. U prezenčních akcí se nedělá rozdíl mezi návštěvníkem akce pořádané knihovnou a akce, které knihovna pouze poskytla prostor nebo organizační zázemí (dříve pod názvem akcí, u nichž není knihovna hlavní pořadatel).

Výpůjčky: Od roku 2025 považujeme podle nové definice za výpůjčku pouze „prvovýpůjčku“, to znamená první absenční nebo prezenční

1 Dostupné z https://www.statistikakultury.cz/wp-content/uploads/2025/01/DVK_2024_Silny.pdf

2 Dostupné z https://ipk.nkp.cz/docs/nkcr_Standard_pro_dobrou_knihovnu_1_5.pdf/

3 Dostupné z https://aleph.nkp.cz/F/QU6PJU8THUAXHA9VVDK7R5T6NA47VQNDLGD3VIHVSKEYGTDF-48490?func=file&file_name=find-b&local_base=KTD

JAK NA TO

evidované půjčení dokumentu (může jít o dokument fyzický i e-knihu nebo e-audioknihu) danému uživateli. Následné prodloužení doby půjčení čili prolongace se do počtu výpůjček nezapočítávají. Je to změna, která se projeví zásadním způsobem v objemu výpůjční služby, protože prolongace tvořily v průměru třetinu všech skutečněných výpůjček. A jelikož se prolongace považovala za plnohodnotnou výpůjčku dlouhá desetiletí, je to překvapující změna nejen pro knihovníky. Je potřeba se připravit na dotazy od zřizovatelů knihoven, proč je najednou o půjčování literatury čili o tu základní a tradiční funkci knihovny o tolik méně zájmu.

Zaměstnanci a hospodaření: Definice k těm-

to kapitolám slouží zejména pro orientaci v pojmech, které potřebujeme od roku 2025 pro vyplnění ročních statistických výkazů, tj. například při sledování profesního odborného vzdělávání, vykazování pracovníků na dohody či při správném využití účetních osnov u ekonomických ukazatelů.

V dalším čísle zpravodaje si uděláme přehled o povinných i nepovinných evidencích ve veřejné knihovně a v druhé polovině roku už bude načase si popsat účel statistik a připravit se na roční uzávěrku.

Kontakt na autorku: eva.semradova@seznam.cz

STALO SE

Broumovská knihovna má kavárnu!

Vanda Vaníčková

I když nemá zpravodaj U nás redakci o desítkách členů a ani ho nenajdete ve všech tuzemských knihovnách, něco prožíváme stejně, jako kdybychom přispívali do celorepublikového plátku. Je-li člen redakční rady pověřen napsat nějaký článek, někdy se na akt tvorby těší víc, někdy méně. Já bych tentokrát svůj žurnalistický úkol brala jako odměnu a sen – navštívit literární kavárnu, dát si kávu a napsat o tom.

Městská knihovna v Broumově otevřela koncem června 2024¹ ve svých prostorách literární kavárnu s tematickým názvem **CAFÉ LITERA**. Stejně jako záměr vybudovat v knihovně literární kavárnu vymysleli sami v knihovně, stejně tak na ně samotné – respektive na ředitelku Martu Lelkovou – padla veškerá práce na cestě za fungující kavárnou. Kromě spolupráce na designu kavárny s architektkou Janou Ticháčkovou, na vytvoření loga s broumovským grafikem Jane Flígrek nebo na dodání nábytku s firmou POLSTRIN DESIGN,

s. r. o., čekala paní ředitelku například výprava do Jesenice u Prahy do showroomu firmy Dallmyar. Služební cesta se evidentně vydařila, neboť právě u firmy Dallmyar byla pořízena pojízdná kávová stanice a domluveny dodávky kávy a čaje.

Literární kavárna je samoobslužná, i když věřím, že najít baristu zrovna na takové místo by nemusel být problém. Zaměstnanci knihovny návštěvníky laičníci po ochutnávce kávy či čaje

¹ Více o slavnostním otevření kavárny, které navštívil například novinář a publicista Petr Voldán, najdete na webu knihovny, dostupné na WWW: <https://www.knihovnabroumov.net/caf%C3%A9-litera>.

STALO SE

ve štychu ale nenechají – představí nabídku, vysvětlí, jak na kávovaru navolit požadovaný nápoj, a v neposlední řadě, důležitá věc, který hrneček pro něj zvolit. Sama jsem po příchodu instruktáž absolvovala. Vzhledem k tomu, že jsem dopředu knihovně svůj záměr s napsáním článku neohlásila, zpětně si říkám, že jsem mohla vypadat jako zvědavý zaměstnanec nějakého kontrolního orgánu. ☺ Vybudování a provoz literární kavárny je totiž součástí projektu *Kultura bez hranic*, který patří do programu *Interreg Česko-Polsko 2021–2027*. Literární kavárna má být místem k realizaci mimo jiné různě zaměřených česko-polských projektových aktivit. Bezvadné je, že kavárna funguje během celé otevírací doby od-

dělení pro dospělé, takže návštěvníci mohou přijít kdykoli a nemusí čekat na výstavu, autorské čtení, večer poezie nebo jinou akci. K návštěvě kavárny není třeba registrace do knihovny, stačí chuť na něco dobrého, propojená s možností přečíst si u toho časopis nebo knížku.

Po pár měsících provozu se ukazuje, že kavárna zaujala. Láká jak turisty, tak místní – je využívána nejen při akcích v knihovně, ale prostor si zvykli pravidelně navštěvovat žáci a studenti, třeba když čekají na autobus. Ke spokojenosti hostů jistě přispívá i možnost zakoupit si i něco sladkého na zub. V nabídce jsou dobroty (a to i bezlepkové) od královéhradecké společnosti JORDIS.

Dovést myšlenku literární kavárny do finále byl bezesporu proces vyžadující mnoho sil a trpělivosti s administrativou a všemi zapojenými subjekty. Ovšem pro návštěvníka laika, kterým jsem byla i já, je výsledek úžasný. Selfie na to!

PS: Pokud jste v tomto čísle už četli můj článek *Inspirativní seč na Seči*, sami vidíte, že důkazy pro „životní styl dnešní doby ovládají židle, technologie a kofein“ není těžké najít. Díky, Broumve.

Kontakt na autorku: VandaV@seznam.cz

Broumov. Evropské město kultury? Ano a ne

Vladka Buchtová

Mnozí s vás jistě vědí, že město Broumov usilovalo v minulých letech o titul Evropské město kultury 2028. A to velmi odvážně. Broumov byl totiž historicky nejmenším kandidátem, který

postoupil do finále a střetl se zde s druhým finalistou – Českými Budějovicemi. Broumov měl jako významná součást regionu velkou podporu Královéhradeckého kraje, a proto bylo rozpracováno a přichystáno mnoho projektů, které tuto kandidaturu podporovaly. Na konci červ-

na bylo rozhodnuto. Titul získaly, jistě právem, České Budějovice. Královéhradecký kraj na to reagoval možností zapojit se i tak do propagace Broumova, a to prostřednictvím mimořádného účelového příspěvku „24MUP10 Podpora dokončení realizace aktivit spojených s přihláškou Broumova na EHMK 2028“, o který Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové požádala a také ho získala. A protože Broumov ve zkratce vystihl svou kandidaturu jako kreativní poutnictví, rozhodla se SvHK tuto myšlenku následovat. Projekt knihovny měl název „Poskytování informační podpory ohroženým sociálním

Ruprechtice

skupinám v knihovnách a zvyšování povědomí o významných místech Královéhradeckého kraje se zvláštním zřetelem na oblast Broumova. Tento kraj vždy disponoval a disponuje vysokým kulturním a společenským potenciálem, a proto bylo cílem přiblížit veřejnosti kulturní a historické památky, tamní osobnosti, ale i známé a neznámé dějiny této lokality.

Největším hitem byl zážitkový kurz, v tomto případě komentovaný autobusový zájezd do části Broumovské skupiny kostelů. Kostely tzv. „broumovské skupiny“ byly na území klášterního panství postaveny podle plánů Kryštofa Dienzenhofera a jeho syna Kiliána Ignáce ze začátku 18. století a jsou právem považovány za barokní perly regionu. Od okamžiku, kdy byl kurz nabídnut, uběhlo necelých 24 hodin, než byl autobus zcela zaplněn. Další zájemci jeli vlastním autem a účastnili se také komentovaných prohlídek jednotlivých kostelů. Komentovaná okružní pro-

hlídka části Broumovské skupiny kostelů byla vedena Martinem Lanžim, ThLic., děkanem farnosti Broumov a prokurátorem a konzultantem Diecézního církevního soudu v Hradci Králové, a Bc. Romanem Vyšanským ze společnosti Wikimedia ČR. Na programu byla návštěva Broumova a komentovaná prohlídka klášterního kostela sv. Vojtěcha, poté komentovaná prohlídka kostela sv. Michaela ve Vernéřovicích, kostela sv. Jakuba Většího v Ruprechticích, kostela sv. Markéty v Šonově a v závěru i návštěva kostela sv. Barbory v Otovicích. Velkou zásluhu na tom, že se podařilo tyto památky zachránit a začít spravovat, má právě místní farnost a pan farář Martin Lanžim, který nejenže je místním duchovním, ale také velmi schopným projektovým manažerem. Účastníci se tedy dozvěděli nejen o historii staveb, ale také hodně informací praktického rázu. Výlet absolvovalo na 50 účastníků a pochvalné maily chodily ještě dlouho poté, mnohé z nich byly přeposlány do Broumova. Co víc si mohou organizátoři akce přát?

A protože vzdělávací akce jsou na programu knihovny často, i tento projekt byl s nimi spojen. Nemohl být samozřejmě vynechán broumovský klášter, takže jednou z prvních přednášek byla „Broumovský klášter: architektonická perla severovýchodních Čech“, proslovená PhDr. Jaroslavou Novákovou, velmi oblíbenou lektorkou návštěvníků univerzity volného času. Historie broumovského kláštera sahá hluboko do středověku a je úzce spojená s církevním řádem benediktinů. Klášter se díky nim stal nejen duchovním, ale také hospodář-

Šonov

STALO SE

ským a vzdělávacím centrem regionu. Přednášku navštívilo více než 50 návštěvníků. Přestože by se mohlo zdát, že o Broumovské skupině kostelů už se dozvěděli vše, i stejnojmennou a velmi fundovanou přednášku Petra Staňka navštívilo téměř stejné množství zájemců, a nelitovali.

Broumovský region se ale může pyšnit i mnohými osobnostmi. V roce 2024 byl po třech letech natáčení dokončen dokumentární seriál, který detailně přibližuje tvorbu trutnovského sochaře Emila Schwantnera ve veřejném prostoru na Trutnovsku, Vrchlabsku, Královédvorskou a Broumovsku a mapuje dochovaná i zničená díla, která vznikla v meziválečném období 1920–1937. Autorem scénáře je Petr Bergmann, který v roce 2021 napsal a vlastním nákladem vydal knihu *Osudy psané dlátem*, ve které se životu a dílu tohoto umělce věnuje. Proto také 20. 11. proběhla v Svkhk beseda s názvem Emil Schwantner – sochař severovýchodního pohraničí. Večerem provedl sám autor. Ten byl i protagonistou dalšího večera, jehož součástí byla přednáška spojená s projekcí dokumentárního filmu na téma Zajatecký tábor u Broumova. Pro mnohé návštěvníky byla některá fakta úplnou novinkou. V roce 1915 byl totiž na polnostech v Martínkovicích u Broumova zřízen jeden z největších zajateckých táborů z období první světové války na našem území. Kapacita tábora dosáhla 35 000 zajatců. Rakousko-uherská armáda zde koncentrovala zajatce z Ruska, Srbska, Rumunska, Černé Hory a na konci války také z Itálie. Přednáška přiblížila tuto málo známou historii Broumovska.

Součástí projektu byly vzdělávací kurzy, mj. i psaní Wikipedie pro seniory. Tyto kurzy proběhly dva a je dlužno poznamenat, že si senioři vedli velmi odvážně. Po absolvování kurzu vytvářeli vlastní články na základě svých zážitků z výletu.

Výlet po broumovských kostelích

Jako udržitelná součást projektu zůstal v knihovně Klub Wikipedie, který může navštívit kdokoli a buď sdílet své zkušenosti, nebo se naopak přijít poradit se zkušeným lektorem.

A protože knihovníci milují vzdělávání, nezapomněla Studijní a vědecká knihovna ani na ně. V závěru roku proběhlo školení knihovníků pro poskytování informační podpory ohroženým sociálním skupinám v knihovnách Královéhradeckého kraje ve spolupráci s Lektorskou akademií SEFTE, Praha. Byli proškoleni knihovníci, kteří mají zájem o lektorskou činnost, kterou zhodnotí při pořádání vlastních kurzů v místních knihovnách, tj. nikoli za pomoci placených lektorů. Kompetence knihovníků ve školení v oblasti sociálních služeb se tím výrazně zvýší.

Broumov je možná malé město, ale s obrovským potenciálem. Není v lidských silách během jednoho roku zjistit o Broumovsku vše, ale kulturní památky, nádherná příroda, a především lidé, kterým jejich domov není lhostejný a snaží se doslova vydupat ze země zapomenuté střípky historie nebo naopak zpracovat věci zcela nové, z Broumova evropské město opravdu tvoří.

Kontakt na autorku: vladimira.buchtova@svkhk.cz

Inovace v knihovnách

Petra Řoutilová

Nedávno jsme vás zvali na Královéhradeckou knihovnickou konferenci, uběhlo jen pár chvil,

a už z ní píšeme dojmy. Tak začneme od začátku.

Konference proběhla ve Studijní a vědecké knihovně v Hradci Králové 19. listopadu 2024 a tematicky se zaměřila na inovace v knihovnách.

STALO SE

Workshop Využití AI v knihovnické praxi

Během dne postupně se svými prezentacemi vystoupilo šest zástupců knihoven nejen z našeho kraje, ale i z Prahy nebo Ústí nad Labem. Konference přilákala 83 účastníků jak fyzických, tak – díky streamování – i virtuálních. A díky online přístupu se konference neúčastnili pouze knihovnice a knihovníci Královéhradeckého kraje, ale připojili se i z kraje Jihomoravského, Jihočeského, Karlovarského, Libereckého, Moravskoslezského nebo Kraje Vysočina.

Konference byla rozdělena na dvě části. V první části se odborníci věnovali umělé inteligenci a virtuální realitě, zatímco druhá část přinesla příklady dobré praxe.

Nejvíce se účastníkům líbil příspěvek Míly Lince z Městské knihovny v Praze, který vystoupil z přednášejících jako první. Jeho *Inovace, knihovny a AI* vzbudila velký ohlas. Především jeho praktické rady a návody pro práci s umělou inteligencí. Ve svém příspěvku se mj. zabýval otázkami, jakou roli může mít AI v knihovnách nebo zda je AI pro tradiční knihovny hrozbou. Velice kladně hodnocenou prezentací měla i Tereza Karlová z Městské knihovny v Jaroměři, která už spadala do druhé části programu, a to do příkladů dobré praxe. Tereza Karlová mluvila o *Rozšíření edukačního programu a nových průřezových tématech dle RVP*. Městská knihovna v Jaroměři má od roku 2023 novou pracovní pozici učící knihovník, kterou zastává právě Tereza Karlová. Pomocí dotazníkového šetření se ukázalo, že byla nedostatečná provázanost vzdě-

lávacích programů knihovny s rámcovým vzdělávacím programem (RVP) škol. Proto knihovna v Jaroměři vytvořila nabídku vzdělávacích programů navázaných na RVP, což umožnilo pedagogům škol lekce v knihovně přidat do svého metodického plánu. U paní Karlové účastníci velice kladně hodnotili srozumitelnost a provedení prezentace a poutavý přednes.

Další, co se líbilo, byla pohádka pana Štěpána Totha z Knihovny Ústeckého kraje. Ukázka pohádky byla součástí jeho prezentace na téma *Práce astroklubu a audiostudia „Od fotografie ke hvězdám“*. Pan Toth představil program pro předškolní i školní děti na téma vesmír a jeho zajímavosti, s nímž objíždí i dětské tábory. Zároveň

Příprava na točení pohádky

pokračují v programu natáčení pohádek v audiostudiu. Natáčení pohádky si mohli na vlastní kůži vyzkoušet i účastníci v sále. Ti, co sledovali konferenci online, mohli vidět alespoň výsledek.

Kromě výše zmíněných prezentací byla řeč

také o *Virtuální realitě a jejím využití*, kterou přednesl Tomáš Nedvěd z agentury Little Greta, o *Digitální knihovně SvHKH – větší a dostupnější* od Lucie Jirků ze Studijní a vědecké knihovny v Hradci Králové a z vědecké knihovny vystoupila ještě i Michaela Hašková, která mluvila o *Službách 24/7 v SvHKH*.

Po skončení hlavního programu proběhl workshop na téma využití AI v knihovnické praxi, vedený Hanou Hornychovou.

Záznam¹ celé konference je k dispozici na YouTube kanálu Studijní a vědecké knihovny.

Příští Královéhradecká knihovnická konference proběhne na podzim 2026 a zaměří se na well-being zaměstnanců i uživatelů knihoven.

Kontakt na autorku: petra.routilova@svkhk.cz

1 Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=5KC7xPrm62M>

Olomoucká konference Bibliotheca Antiqua

Martina Opršalová Dašková

Na podzim proběhla dvoudenní konference Bibliotheca Antiqua, kterou ve dnech 7.–8. listopadu 2024 pořádala Vědecká knihovna v Olomouci (VKOL) v Červeném kostele. Kostel již dávno neslouží svému účelu, od roku 1961 jej využívala vědecká knihovna jako depozitář. Posledních šest let, od rekonstrukce v roce 2019, slouží jako kulturně-vzdělávací centrum.

O každoroční konferenci Bibliotheca Antiqua se může zájemce více dozvědět na webových stránkách,¹ kde jsou mnohé z přednesených příspěvků v elektronické podobě. Zajímavých referátů bylo opravdu mnoho, hovořilo se o rukopisech, starých tiscích, proveniencích či drobných margináliích, takže se zmíním spíše o těch, které mě nejvíce zaujaly.

Hned na začátku obecnstvo rozpálil emeritní ředitel digitální Bavorské státní knihovny v Mnichově Klaus Kempf, který hovořil na téma digitalizace historických a vzácných fondů. Zaujala mě informace, že historické fondy BSK jsou z větší části zdigitalizované s finanční a technologickou pomocí společnosti Google. Ostatně když se ujala slova Tereza Paličková z oddělení rukopisů a starých tisků Národní knihovny, aby představila společnou práci za rok 2024, potvr-

dila, že také využívají pomoci tohoto technologického giganta.

Restaurátorka z Univerzitní knihnice v Bratislavě Radka Zajíčková Benžová přednesla referát o zelených a žlutých pigmentech na bázi arzenu, v historii využívaných při výrobě knižních vazeb. Tyto pigmenty mají dodnes potenciál významně knihovníkům škodit, kromě výskytu různých nemocí hrozí též impotence a smrt. Tudíž je potřeba, aby při manipulaci s podezřelými exempláři skutečně používali všechny dostupné ochranné pomůcky.

Poutavě hovořil muzikolog Vladimír Maňas na téma hudebních tisků jezuitské provenience ve fondech Vědecké knihovny v Olomouci. Kromě jiného poukázal na fakt, že v případě studia zmíněných souborů je potřeba muzikologické vzdělání, a vybízel přítomné k dalšímu studiu, neboť takto orientovaných knihovníků je tragický nedostatek.

Michal Bušek mluvil o neobyčejném projektu Židovského muzea v Praze s názvem Library of Lost Books, který se snaží podchytit knihy z Hochschule für die Wissenschaft des Judentums v Berlíně, rozprášené nacisty v době druhé světové války. Některé knihy se touto cestou opravdu podařilo dohledat.

Jan Píšna se ve svém příspěvku soustředil na určité aspekty jazykově českých edic Nového

1 <https://www.vkol.cz/32-rocnik-konference-bibliotheca-antiqua-7-8-11-2024>

zákona ze šestnáctého století, zejména na jejich titulní strany, typografii či paratexty, tj. předmluvy. Lucie Heilandová představila projekt zabývající se písemným bohatstvím klášterů zrušených v josefínském období. V současnosti tento archivní a knižní korpus uchovávají zejména dvě instituce, a to Národní knihovna a Národní archiv. Projekt těchto dvou institucí se v následujících letech bude zabývat virtuálním scelením tohoto písemného dědictví a jeho prezentací.

Nakonec Rostislav Krušínský ukázal a prakticky předvedl výsledky projektu EODOPEN. Jde o volně přístupnou digitální knihovnu šestnácti tisíc knižních dokumentů, které je možné v rámci

této databáze několika jednoduchými kliknutími přeložit do téměř jakéhokoli evropského jazyka, a to nejen v písemné formě, ale i mluvené. Zdá se, že tento projekt už nebude dále pokračovat, přestože by si prostý laik řekl, že databáze podobného druhu má poměrně významný potenciál.

Na závěr dodávám, že kromě všech příspěvků se účastníci konference mohli v Červeném kostele potěšit výstavou O umění kuchařském, kterou ze svých fondů připravila opět Vědecká knihovna v Olomouci.

Kontakt na autorku: m.oprsalova.daskova@muzeumhk.cz

48. seminář knihovníků muzeí a galerií 2024

Martina Opršalová Dašková

Podzim 2024 přinesl kromě záplav i každoroční seminář knihovníků muzeí a galerií, který se tentokrát uskutečnil v prostorách Moravského zemského muzea (MZM) v Brně ve dnech 17 až 19. září. Těsně před konáním akce se kvůli povodním sice uvažovalo o zrušení semináře, ale nakonec se knihovnici přeče jen do Brna rozjeli.

Po různých zdavicích se organizátoři pokusili spojit s muzejním knihovníkem z povodněmi velice postiženého Jeseníku, což se jim na krátkou chvíli i podařilo. Pavel Žurek krátce informoval o situaci muzea a knihovny, načež spojení vypadlo. Ze zpravodajství víme, že Jeseník dopadl katastrofálně, nicméně knihovník Pavel Žurek aspoň stihl potvrdit, že muzea a knihovny se voda v podstatě nedotkla. Kvůli nepřítomnosti několika knihovníků, kteří měli doma dost práce s rozbouřenými živly, se musel program trochu upravit. Přesto byl nadále velmi pestrý, pro větší přehlednost jej organizátoři rozdělili do jednotlivých pracovních bloků. Většinu příspěvků si kdokoli může jednoduše vyhledat a stáhnout v plném formátu na stránkách Asociace muzeí a galerií (AMG).¹

První blok se zabýval spoluprací paměťových institucí, kde například promluvil Vít Richter, který mimo jiné nadnesl otázku, proč knihovny tak málo využívají centrální služby. Je to proto, že prostě máme rádi tištěné knihy nebo si nejsme dost jistí v užívání technických novinek? Anebo je problém ještě někde jinde? Roman Giebisch hovořil o mediální gramotnosti, přičemž vycházel z premisy, že knihovníci by obecně měli být šířiteli základních digitálních dovedností. Ve druhé části odpoledne zasedala Knihovnická komise AMG se svým programem. Po prvním jednání dnu nastal veselý společenský večer, spojený s divadelním představením.

Ve středu se otevřel druhý blok, který se zabýval digitalizací a umělou inteligencí. Michaela Bežová z Národní knihovny promluvila o možnostech České digitální knihovny, dozvěděli jsme se o různých přínosných databázích, jako například PerMonik nebo Artlib. Došlo i na sponzorské prezentace firem, které představily knihovní systémy Tritius, Verbis či systém Seyfor. Po přestávce nastal čas na dva workshopy, které se zabývaly Národním plánem obnovy a komunitní rolí knihoven. Druhým z nich provázela Štěpánka Běhalo-

¹ <https://www.cz-museums.cz/web/amg/organy-amg/komise-amg/knihovnicka-komise-amg/prispevky-ze-seminaru/48-seminar-brno2024>

STALO SE

vá z jindřichohradeckého muzea, která stanovila jako východisko, že instituce jako knihovna by měla být aktérem, jenž krom tradičních funkcí „aktivně vstupuje do veřejného prostoru a vytváří nové komunitní projekty“.

Poté nastal čas na třetí blok s názvem Knižní sbírkové fondy. Dozvěděli jsme se zejména informace o kramářských tiscích ve fondech Moravského zemského muzea či používání digitální knihovny kramářských tisků Špalíček. Tato databáze je neocenitelná pro badatele, studenty i knihovníky, kteří se touto problematikou za-

bývají. Po exkurzi v nových expozicích MZM účastníci dostali rozhod s možností strávit neformální večer v restauraci U Dřevěného orla v Orlí ulici, kterou lze případným návštěvníkům Brna jen doporučit.

Čtvrtek byl věnován exkurzím v Knihovně Milana Kundery a v bazilice a klášterní knihovně augustiniánského opatství na Starém Brně.

Kontakt na autorku: m.oprsalova.daskova@muzeumhk.cz

DOPORUČUJEME DO VAŠICH FONDŮ

Knihovna v obci příručka pro starosty a zastupitele

Marie Šedá

Publikace *Knihovna v obci* vychází ve 2., přepracovaném vydání. Je určena starostům i zastupitelům obcí, ale využít ji mohou i partneři, kteří s knihovnami spolupracují. Příručku doplňují příklady dobré praxe, které mohou sloužit jako inspirace pro další rozvoj knihoven.

Knihovna v obci přináší soubor informací o tom, jaké místo má dobrá knihovna v životě a infrastruktuře obce. Ne vždy si zřizovatelé plně uvědomují, že knihovny patří k místům poskytujícím veřejné služby. Svět knihoven prochází v posledních letech výraznými změnami, které jsou ovlivněny především rozvojem digitálních technologií a změnami v potřebách občanů. Knihovny patří mezi instituce, které rychle reagují na nové výzvy, nabízejí moderní služby, aktivity, možnosti trávení volného času a propojování komunit. Stále více se orientují na potřeby svých uživatelů; díky tomu jsou v knihovnách poskytována místa pro vzdálený přístup k zaměstnání (tzv. coworkingová centra), stále širší jsou nabídky

vzdělávání pro různé věkové kategorie, velká pozornost je věnována i rozvoji čtení a čtenářství.

Co nové vydání *Knihovny v obci* přináší?

Kapitola **Veřejná knihovna v digitální době** se zaměřuje na hlavní směry rozvoje veřejných knihoven, tak jak je vymezuje vládní dokument *Koncepce rozvoje knihoven v České republice na léta 2021–2027 s výhledem do roku 2030*.¹ Část **Proměna tradiční úlohy knihoven** se snaží změnit stereotypní vnímání knihoven jako pouhých míst pro půjčování knih; upozorňuje na nové služby, přístup k dokumentům v digitální podobě, využívání prostor knihoven pro vzdělávání, učení, komunitní aktivity i pro volný čas. Knihovna se tak stává atraktivním fyzickým i virtuálním prostorem s širokou škálou služeb. Významnou a nezastupitelnou roli plní v oblasti vztahu ke čtení a čtenářství – promyšlená škála projektů a aktivit postihuje všechny věkové kategorie. Aktivity věnované nově narozeným dětem si díky projektu *S knížkou do života – Bookstart*² přes knížku

1 Dostupné z: <https://ipk.nkp.cz/docs/koncepce-rozvoje-knihoven-2021-2027>

2 Dostupné z: <https://www.sknilzkoudozivota.cz/>

DOPORUČUJEME DO VAŠICH FONDŮ

pro prvňáčka³ a dalším aktivitám poskytovaným školám a dalším vzdělávacím institucím ukazuje, jak je čtené či slyšené slovo důležitým faktorem pro formování osobnosti jednotlivců. Nabídky kulturních, vzdělávacích či komunitních aktivit postihují další věkové kategorie, občany s handicapem, seniory a mnohé další, které knihovny oslovují. Knihovny se stále více proměňují na komunitní centra obcí, rozvíjejí místní i regionální kulturu a udržují paměť místa.

Otázka, kterou si často kladou zřizovatelé knihoven, zda se knihovna v obci vyplatí, je velice citlivá. Knihovny jako organizace financované z prostředků obcí a povinnost knihoven poskytovat služby bezplatně – to může vést k nesprávným rozhodnutím a k nepochopení toho, co vše knihovny přinášejí. Je proto důležité pravidelně informovat veřejnost o tom, co vše knihovna nabízí, a to prostřednictvím dobře zpracovaných webových stránek, sociálních sítí a dalších informačních zdrojů.

Jak může být knihovna zřizována, je na rozhodnutí obce. V kapitole **Obec jako zřizovatel knihovny** jsou rozebrány výhody i nevýhody všech tří způsobů – knihovna jako příspěvková organizace, knihovna jako organizační složka obce i knihovna jako součást kulturního centra. Se zřízením knihovny jsou spojeny i určité legislativní kroky – evidence knihoven v databázi ministerstva kultury i dodržování základních legislativních dokumentů, standardů i doporučení. K dobré orientaci v této oblasti vydal Knihovnický institut Národní knihovny několik zásadních dokumentů, na které v této kapitole odkazuje.

Mnohdy se zapomíná na **Osobnost knihovníka**. Často jde v očích zřizovatele o nenáročnou a nepříliš odbornou práci, která si nevyžaduje další rozvoj. Změna stereotypu ve vnímání knihovnické práce není jednoduchá – ale systematické vzdělávání přináší pozitivna do dobře fungujících knihoven. Informační a komunikační dovednosti, měkké kompetence i odborné znalosti,

přehled o literatuře, legislativě, účast na konferencích, workshopech jako součást celoživotního vzdělávání jsou nezbytné.

Kapitoly věnované celostátním aktivitám, práci s různými věkovými skupinami, projektům SKIP⁴ na podporu knihoven přinášejí jen malou ukázkou toho, co mohou knihovny svým uživatelům nabídnout.

Zásadní část příručky tvoří kapitoly věnované **budovám knihoven, jejich interiéřům a vybavení**. V souladu se stále širšími aktivitami knihoven je nezbytné měnit prostory, umístění, ekologické principy, bezbariérovost, dostupnost, a především velikost knihoven. Pozitivní je propojení knihoven s venkovním prostorem, využití dvorků, atrií, teras či komunitních zahrad – tam všude se může odehrávat život knihovny. Jak na modernizaci prostor knihovny, s kým a jak spolupracovat, jakou roli má městský architekt – to vše jsou témata, kterými se zabývá Metodické centrum pro výstavbu a rekonstrukci knihoven.⁵

Knihovny mají dlouholetou tradici v hodnocení v rámci lokálních i celostátních soutěží, které jsou podporovány svazky obcí – například sou-

3 Dostupné z: <https://www.skipcr.cz/projekty/uz-jsem-ctenar-knizka-pro-prvnacka>

4 SKIP – Svaz knihovníků a informačních pracovníků, dostupné z: <https://www.skipcr.cz/>

5 Dostupné z: <https://mcvrk.mzk.cz/>

DOPORUČUJEME DO VAŠICH FONDŮ

těž Městská knihovna roku je podpořena Svazem měst a obcí, soutěž MARK podporuje Sdružení místních samospráv.⁶

V závěru publikace Knihovna v obci shrnuje nejdůležitější partnery knihoven, spolky a sdružení knihoven a knihovníků. V neposlední řadě odkazuje na další informační zdroje a kontakty, které může zřizovatel využít.

V příloze jsou k dispozici: plný text Metodického pokynu MK k vymezení standardu veřejných knihovnických a informačních služeb poskytovaných knihovnami zřizovanými a/nebo provozovanými obcemi a kraji na území České republiky, kontrolní seznam týkající se udrž-

tečných budov, jejich vybavení a hospodaření a Checklist udržitelné architektury.

Útlá publikace Knihovna v obci autorů Lenky Dostálové, Víta Richtera a Marie Šedé by neměla chybět na žádném stole zřizovatele/provozovatele knihovny. Snaží se poukázat na význam knihoven v současné době, jejich aktivity, potenciál i na jejich nezastupitelnost ve společnosti a současné směry, kterými se současné knihovny ubírají.

Příručka je dostupná v elektronické verzi na webu Národní knihovny.⁷

Kontakt na autorku: marie.seda@nkp.cz

6 Knihovna roku a další knihovnická ocenění – viz publikace dostupná z https://ipk.nkp.cz/docs/knihovna-roku-2024/knihovna_roku_2024_brozura_1_4_online.pdf

7 Dostupné z: https://ipk.nkp.cz/docs/knihovna-v-obci_prirucka-pro-starosty.pdf

Čtete správně, je tu další metodika Bookstart S knížkou do života

Kateřina Hubertová

Velmi ráda a pyšně mohu všem čtenářům sdělit, že tu máme další, v pořadí již sedmou, metodickou příručku projektu S knížkou do života Bookstart. Pyšně proto, že se nám podařilo s ročním odstupem od poslední příručky vydat příručku novou, a ráda proto, že tahle metodika udělá radost a dobrou službu nejen projektovým knihovnám. Tuto i všechny předcházející metodiky najde každý zájemce ke stažení na webu projektu S knížkou do života.¹ Metodiky jsou vydávány proto, aby pomohly nejen pochopit projekt, jeho smysl a dopady, ale aby i všem knihovníkům pomohly s realizací setkání rodičů s dětmi v knihovnách.

Metodika má název *S pohádkou do života. Scénáře podle známých pohádek*. Základem příručky jsou scénáře pořadů podle známých pohádek pro rodiče s dětmi od 0 do 6 let. Autorkami

pořadů jsou knihovnice z dětských oddělení veřejných knihoven z Brna, Hradce Králové, Karvíné, Přelouče a Přerova. Úvodní úvahu Role pohádek v životě dětí připravil psycholog PhDr. Václav Mertin. Hlavní náplní publikace je 21 scénářů ke knihovnickým pořadům pro děti podle klasických národních pohádek. Scénáře, které jejich autorky

¹ <https://www.sknizkoudozivota.cz/>

DOPORUČUJEME DO VAŠICH FONDŮ

úspěšně vyzkoušely ve svých knihovnách a dávají je k dispozici pro přímé využití nebo k modifikaci dle možností do ostatních knihoven. Některé pohádky nabízíme v dvojím různém zpracování, možnosti jsou skoro neomezené.

Pro snadnou práci s příručkou byly všechny scénáře zpracovány do jednotné šablony, ze které se rychlým pohledem dozvíte, pro jakou věkovou skupinu je program určen, jeho délku, cíl programu i pomůcky. Scénáře jsou doplněny tipy na pohybové, hudební a výtvarné aktivity,

nechybí fotodokumentace, nápady na výrobu pomůcek, seznam použité literatury u konkrétních scénářů a osobní komentáře autorek.

Příručka S pohádkou do života je praktickým pomocníkem knihovníků dětských oddělení, která jim může pomoci rozvíjet prorodinné aktivity v knihovnách.

Publikaci vydala Národní knihovna v Praze s podporou Ministerstva kultury ČR.

Kontakt na autorku: hubertova@knihovnahk.cz

Nové knihy z produkce Nakladatelství Bor

Eva Koudelková

V roce 2021 jsme v tomto časopise¹ uvedli informaci o vydání knihy *Metuje známá i neznámá*² z produkce Nakladatelství Bor. K ní doplníme, že na jaře 2023 vyšla v novém vydání, jež se od toho prvního z roku 2020 lišilo kromě aktualizace některých údajů především svou barevností. Zatímco předešlá kniha byla převážně černobílá, jen s barevnými přílohami na konci každé kapitoly, druhé vydání je celobarevné. Nakladatelství k této změně přikročilo zejména z toho důvodu, že zamýšlí ve vydávání knih o řekách pokračovat, a pak by jistě bylo žádoucí, aby vzhled těchto knih byl jednotný.

Celobarevně ostatně vyšla další kniha ze stejné edice, nazvaná *Úpa známá i neznámá* (2023).³ Autorsky se na ní podíleli čtyři tvůrci, vedle Evy Koudelkové Aleš Feters, Otto Štemberka a Antonín Tichý, a kniha obdobně jako u *Metuje* sleduje tok řeky od pramene až po ústí do Labe i její četné přítoky, seznamuje s městy a obcemi, které při tocích životodárné vody postupně vznikaly, památky sakrální a lidové architektury, zámecké stavby i hradní zříceniny

a samozřejmě podivuhodné přírodní krásy, jichž je nespočet. Nechybějí průběžné informace o důlní činnosti, s níž je povodí Úpy spjato, včetně dolování zlata, a nelze nezmínit ani zmínky o intenzivní průmyslové výrobě v první polovině knihy. Navíc jsou v ní připomenuty všechny mlýny a také nejznámější pověsti, jež se k popisovaným místům vztahují.

Orientaci čtenáři usnadňují mapky se zvýrazněnými toky. V úvodu je to mapka celého regionu a pak vždy úseku, který sleduje každá ze sedmi kapitol. A k mapce je vždy připojen důkladný popis daného úseku. Texty obohacují fotografie a reprodukce starých pohlednic i obrazů, jichž je v knize přes čtyři sta. Jejich prohlížení potěší samo o sobě, ale doplněno množstvím informací v textu obohatí o mnohé poznatky i dobré znalce regionu.

Knihy je členěna na kapitoly Od pramene do Temného Dolu, Od Horního Maršova po Trutnov, Trutnov a okolí, Od Poříčí po Suchovršice, Od Úpice po Havlovice, Babiččino údolí a Od zlíčského jezu po soutok s Labem.

Kromě sedmi hlavních kapitol je v knize otištěno několik doprovodných textů: Základní údaje

1 Vyšlo 18. 3. 2021. Ročník 31 (2021), Číslo 1, v sekci Doporučujeme do vašich fondů.

2 KOUDELKOVÁ, Eva; FETERS Aleš: *Metuje známá i neznámá*. Liberec: Nakladatelství Bor, 2020, 296 s. ISBN 978-80-88367-09-3.

3 KOUDELKOVÁ, Eva; FETERS, Aleš; ŠTEMBERKA, Otto a TICHÝ, Antonín. *Úpa známá i neznámá*. Liberec: Nakladatelství Bor, 2023. ISBN 978-80-88367-32-1.

DOPORUČUJEME DO VAŠICH FONDŮ

o Úpě, Popis Úpy v Ottově naučném slovníku, Vodácká Úpa a Dolování v Poupi; na konci pak část studie A. Fetterse *Hydronymie povodí řeky Úpy* (1989). Pochopitelně nelze opomenout překrásný poetický úvodní text naší knihy, jenž byl převzat ze společné prozaické prvotiny bratří Čapků *Krakonošova zahrada*. Toto sousloví představuje jejich označení kraje, kde prožili dětství a který do velké míry zahrnuje oblast, o níž naše kniha pojednává.

V loňském roce připravilo Nakladatelství Bor pro své čtenáře z regionu vedle druhého vydání knihy o Metuji ještě jednu knížku odkazující na místopis zdejšího kraje. Jsou to *Pověsti z Ostaše*⁴ od mladičké autorky Venduly Berkové, jež jsou v jejím podání pojety poněkud netradičně. Nezvyklost ztvárnění nejznámějších vyprávění o Ostaši je dána jejich komiksovou podobou, která je však v pojetí autorky jemná, nevtrivá, a přitom vtipná. Z knížky přesvědčivě vyzáhuje její niterný vztah k tomuto místu, jež se jí, jak sama píše v prologu, zadřelo hluboko pod kůži.

Autorka ve své knížce vychází ze starších pověstových souborů Antonína Krtičky-Polického a Evy Koudelkové, ale jejich příběhy redukuje a upravuje v souladu s poetikou žánru komiksu a názorně dokazuje, že komiksu není cizí ani ztvárnění tak konzervativního žánru lidové slovesnosti, jako je pověst. Autorčino přiblížení pověstí z Ostaše v novém hávu vnáší do tradičních pověstových knížek příjemné oživení.

Na závěr bych ráda zmínila ještě jednu knihu, která už bude mít letošní vnočení. Její pracovní název zní *Hora Bor. Dominanta Kladského po-*

mezi, a jak titul napovídá, chce ze všemožných úhlů pohledu přiblížit druhou nejvyšší horu polských Stolových hor, která ale částečně stojí na našem území, a hlavně doslova vévodí velkému kusu Náchodska. Je viditelná z dálky několika desítek kilometrů a oblast své dominance symbolicky prostupuje a je v ní svým způsobem všudypřítomná. Toto téma je pro naše nakladatelství srdeční záležitostí, vždyť se podle té krásné hory jmenuje, a tak je zcela samozřejmé, že knížku vydáváme při příležitosti oslavy čtvrt století od

našeho založení. Věříme, že touto knihou potěšíme všechny milovníky oblasti Kladského pomezí.

Kontakt na autorku: naklbor@seznam.cz
Web nakladatelství: www.naklbor.cz

4 BERKOVÁ, Vendula. *Pověsti z Ostaše*. Liberec: Nakladatelství Bor, 2024, 32 s. ISBN 978-80-88367-45-1.

100 let Studentského domu v Jičíně

Adam Hošek

FAJSTAUEROVÁ, Hana – KOŘÍNKOVÁ, Jana. *100 let Studentského domu v Jičíně*. Jičín: Knihovna Václava Čtvrťka, 2024. ISBN 978-90-905342-6-1.

Rovné století existence slavilo na přelomu roku sídlo jičínské Knihovny Václava Čtvrťka, Studentský dům, vybudovaný v prosinci roku 1924 architektem Čeňkem Musilem a plně otevřený v lednu 1925. Ne-pochybně největším dárkem k tomuto výročí bude přístavba a rekonstrukce budovy, která má být dokončena letos na podzim, ale dárkem pro knihovnu příznačnějším je knížka. Konkrétně publikace *100 let Studentského domu v Jičíně* historiček Hany Fajstauerové a Jany Kořínkové, která vznikla na základě podrobného studia archivních materiálů, z nichž se badatelky pokusily probrat a na světle ukázat známé i zasuté střípky toho více než stoletého příběhu.

Výklad začíná dávno před stavbou samotné budovy, totiž u prvních doložitelných snah Jičičňáků o vlastní veřejnou knihovnu v 19. století. Pokračuje popisem snah zaopatřit početné jičínské studentstvo, jež vyústily ve stavbu Studentského domu, a dále prochází dějinami domu i knihovny, z níž se postupně stala jeho nejvýznamnější, a nakonec i jediná instituce. Od sporů o financování a rozhodování mezi městem a měšťanskými spolky přes povolení prodávat v knihovně lahvové pivo s ohledem na pořádání kurzů politického školení v 50. letech až po potýkání knihovny s pandemií covidu. Zaujímou též přehledně uspořádané statistiky, sledující v číslech vývoj od samých počátků veřejné knihovny v roce 1895 až k dnešku.

V množství informací se čtenář neutápí, mnohdy by se však rád na chvilku zastavil a doptal. Proč se stalo to či ono? Bylo to tehdy běžné, nebo výjimečné? Co to pro knihovnu znamenalo? Výklad však pádí dál s dalšími a dalšími fakty, ve kterých můžeme mít kořínek další a další otázky. Na hlubší komentář a hodnocení prostor nezbývá.

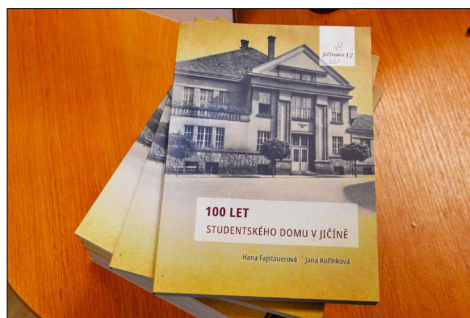
A tak zůstává především na nás, jaké závěry si z této více než stoleté cesty odneseme. Může to být respekt ke konkrétním knihovnicím a knihovníkům, kteří vytrvalou prací mohou svou instituci

posunout o pořádný kus vpřed. Může to být pozastavení se nad měnícím se vkusem a potřebami čtenářů nebo nad proměnami role knihovny od doby vlasteneckého zápalu přes „politickou osvětu“ po dnešní multifunkční pojetí.

Mě mezi všemi proměnami patrně nejvíce zaujala kontinuita. Přetrvávající spojení knihovny s kulturní a komunitní činností, které jsou dnes součástí modernizačních trendů v knihovnictví. Ačkoli knihovnu s projektem Studentského domu svedla dohromady spíše souhra okolností, zůstává faktem, že i díky tomu byla jičínská knihovna po celou svou existenci místem pevně spojeným s místní mladou komunitou a jejími kulturními aktivitami. O tom, že toto spojení je stále živé, ostatně svědčí samotný křest knížky, byť musel proběhnout v dočasném azylu po dobu zmiňované rekonstrukce hlavní budovy. Byl to zvláště milý večer v režii ředitelky Jany Benešové, která bude knihovnu po dlouhých letech opouštět – takže ve vzduchu bylo i nemálo vděčnosti a nostalgie. A také hudby, vůně bábovky a vína a formálního i uvolněného povídání lidí z radnice i ze spřátelených organizací, regionálních autorek a autorů, knihovnic současných i emeritních a řady dalších lidí, pro které je knihovna důležitá. Včetně pisatele těchto řádků, který zanedlouho bude mít sám s knihovnou a stoletým Studentským domem co do činění.

A při všem tom dalším činění nemůže chybět pečlivě připravený průvodce po dosavadních osudech jičínské knihovny a Studentského domu.

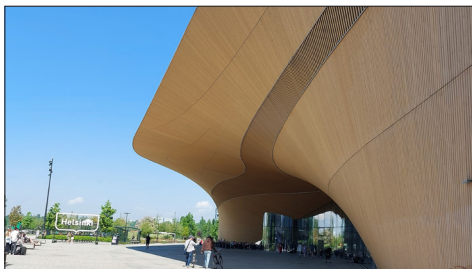
Kontakt na autora článku: hosek@knihovna.jicin.cz

Přišla jsem, viděla jsem, zůstávám v úžasu aneb finská cesta

Vladka Buchtová

V minulém čísle v rubrice Okénko¹ popsal můj spolucestující Jakub naši cestu do finských knihoven v rámci programu Erasmus+, která se konala v příjemném termínu na přelomu května a června 2024. Jakub se v článku podrobně rozepsal o jednotlivých knihovnách, které jsme navštívili, a na mně je napsat o technologii, která v rámci helsinských knihoven funguje, nicméně u nás zatím – velmi pravděpodobně – zůstane v říši fantazie. Je vtípné, že já, člověk veskrze netechnicky založený, se mám rozepsat o moderních technologiích, ale mojí snahou je učinit tak co nejlépe.

No co, už jsem ho prezentovala na mnoha místech, tak proč ne formou článku.

IMMS. Tak to je on – Intelligent Material Management System. Tento poklad moderní techniky je řízen z bývalé centrální helsinské knihovny Pasila a jedná se o systém, který automatizuje proces třídění a distribuce knih v celém systému Helsinki City Library. Když nám Matti Tolvanen, který má v Pasile IMMS nejen na starosti, ale také na svědomí, celý systém představoval, zmínil se, že je to v podstatě jakýsi mozek, který rozhoduje o tom, která kniha kam půjde,

tj. lapidárně řečeno, půjde tam, kde je potřeba. To celé pomáhá udržovat knihovní regály aktualizované, což vede k plynulé obnově fondu. Mimochodem, dle knihovního zákona ve Finsku je důležité mít nikoli nejnovější literaturu, ale literaturu relevantní, což v českém prostředí zní trochu jako hereze. Zajímavostí je, že systém IMMS pochází z Dánska a vychází z letištního prostředí a z prostředí zpracovávání ryb. Matti má na starosti technickou stránku tohoto systému, který není dokonalý – občas se samozřejmě vyskytnou problémy, jako ostatně všude.

Pokud bych měla systém popsat, je třeba začít tak trochu od Adama. Finové totiž milují centrální řízení, a proto zde mnoho služeb funguje tak trochu jinak. Musím tedy zmínit několik zásadních faktů. Začnu tím, jak přicházejí do knihovny nové knihy. Objednává je tým asi 50 lidí, činných pro celou oblast, s tím, že každý se věnuje jednomu oboru a žánru, tj. např. sci-fi, historickým románům apod. Tento tým pracuje jako „služby knihovní sítě“ (KIVEPA), které jsou součástí provozu Helsinki City Library. KIVEPA je zodpovědná za akvizici, katalogizaci a logistiku pro všechny knihovny v Helsinkách. Dokumenty KIVEPA objednává u smluvních dodavatelů (roční budget je cca 3 mil. eur), kteří je obalují a opatřují kódem RFID a pak jsou dokumenty přepraveny právě do Pasily týmu KIVEPA. Pomocí hromadné čtečky a RFID technologií se dokumenty zkontrolují podle přiloženého seznamu a uloží do regálu skladu v Pasile, kde čekají na další zpracování. Po zkatalogizování jdou dokumenty do výpůjčního systému. Téměř 60 000 výtisků, které jdou přímo z KIVEPY a přes robotický třídící pás, jsou objednávky, které se pak distribuují v boxech téměř do 40 míst v celých Helsinkách. A to už jsme u třídícího systému.

1 ŠKUTA, Jakub. Finské knihovny – inspirativní cesta v rámci programu Erasmus+. Online. U nás: knihovnicko-informační zpravodaj Královéhradeckého kraje. Ročník 34, číslo 4 (2024), strana 37–40. 2024.[cit. 2025-01-16].

Větší linku obsluhuje asi 4–5 pracovníků. Ta má ve svém středu pás třicet metrů dlouhý, na kterém jede jedna kniha za druhou. Kolem pásu jsou rozmístěny boxy s čísly všech knihoven v systému. Ty se dělí na rezervací boxy, boxy s běžným obsahem a boxy na křehké materiály. Přes uličku jsou pak boxy umístěny na místa s jejich poštovním kódem a jsou rozváženy. Mimochodem finskou poštou! Pracovníci obsluhují celý stroj, kontrolují naplnění boxů a případné chyby. Jeden z pracovníků stojí na začátku a vkládá dokumenty na pás, ten zkontroluje systém a rozhodne, kam kniha půjde. Jedná se o robotický systém s minimálním přispěním lidské práce. Dokument tedy putuje po pásu a je vhozen do patřičné bedýnky. Má to svou nevýhodu

v tom, že se knihy poměrně rychle ničí (ach), nicméně v helsinských knihovnách jsou knihy považovány za spotřební zboží (cože?), konzervační fondy v podstatě neexistují (jak jako?) a knihy jsou po poškození recyklovány (aha). V důsledku používání tohoto systému neexistují v podstatě na pobočkách žádné sklady. Hlavní nevýhodou systému IMMS je samozřejmě vysoká pořizovací cena.

A několik čísel nakonec. Linka je v provozu od jara 2019 a denně se na pásu objeví více než 20 000 položek, které putují do 50 knihoven a oddělení, pás má 87 skluzavek a je v provozu 10 hodin každý den. A co se děje s knihami, které zrovna nemají žádné umístění? Ty putují do... ne ne, není to sklad, i když je. Tady se mu ale říká Media Hotel a knihy, které jsou zde umístěny, mají pouze průměrný status, protože zkrátka

nekolují. Regálů všude kolem nás bylo dost, ale Matti podotkl, že by potřebovali ještě trojnásobek místa. Vzhledem k tomu, že se nakupuje pro všechny knihovny v oblasti, tj. třeba i více než 30 výtisků jedné knihy, je místa potřeba opravdu hodně. Jedno z řešení je opět vyřazování a recy-

klace knih, které se nepůjčují.

Na tomto místě je pak třeba zmínit další fenomén, a to je síť Helmet. Helsinkí City Library pracuje s Helmet, který funguje v rámci sítě Finna.fi pro metropolitní oblast Helsinky, Espoo, Vantaa a Kauniainen. To znamená, že dokument lze objednat v některé z knihoven v těchto oblastech a vrátit ji do kterékoli z 66 knihoven, které se zde nacházejí. Vrácená kniha pak putuje přes systém IMMS tam, kde je na ni vznesen požadavek nebo v kterém fondu právě chybí. Jedná se o síť, která propojuje nejen knihovny, ale i muzea a další kulturní instituce tak, aby byly dokumenty co nejrychleji přístupné veřejnosti, pokud jde o půjčování a vrácení dokumentů, ale je zde možné vyhledat i akce, workshopy a další eventy v rámci systému. Pokud hledáte knihu, která v rámci tohoto systému není, systém vás přesměruje na Finna.fi (na původní web) a knihu i tak můžete objednat.

A centralizace do třetice. Ano. I propagace helsinských knihoven probíhá centrálně. V tomto ohledu byla velmi užitečná návštěva centra Helsinkí City Library – Communication and Leisure Marketing, kde jsme byli seznámeni s centrálním systémem pro marketing, propagaci a zviditelnění knihoven. Marketingových týmů je v budově několik, pro každou oblast zvlášť.

Jedná se o tým asi 20 specialistů na marketing a reklamu, z nichž 5 zpracovává propagaci pro knihovny. Tento tým se aktuálně zaměřuje na 4 hlavní úkoly: na podporu a kulturu čtenářství, na zviditelnění knihoven jako nezastupitelných institucí v společenské roli. Dále se soustředí na vlastní digitální projekty a program knihoven v souvislosti se životním prostředím. V praxi to znamená podporovat kulturu čtení způsobem, který zajímá jak občany, tak média, podporovat aktivní činnost knihovny s ohledem na účast na společenské diskusi (je zde myšleno i s ohledem na volby, poněvadž knihovny jsou tradičními volebními místnostmi), připravit nové webové stránky Helmet.fi (jedná se o propojení všech 66 knihoven v metropolitní oblasti), pokračovat ve vytváření nové e-knihovny a v implementaci strategie sociálních médií do praxe. V neposlední řadě podporovat ekologické aktivity knihovny, na což speciální tým vytváří program prostřednictvím komunikace s veřejností a na základě zjištění navrhuje další opatření. Co se týká propagace, jsou využívány běžné prostředky. Ve finském prostředí to jsou webové stránky: Helmet.fi, Hel.fi, Oodi.fi, sociální média: Facebook a [Instagram@kirjastohelsinki](https://www.instagram.com/kirjastohelsinki), tiskové zprávy, pitching, digitální obrazovky, brožury, plakáty a letáky. Výsledek takové práce je jednotný, spojuje všech 38 helsinských knihoven, vizuál je jasný, pod jedním logem, což každý potenciální i faktický návštěvník knihovny může snadno identifikovat. Celá oblast Helsinky City Library prošla asi před šesti lety kompletním rebrandingem. Veškeré městské instituce mají jedno logo a grafiku. Kromě grafiky a loga mají také tři webové stránky. Lehce stranou stojí hypermoderní knihovna [Oodi](http://Oodi.fi), která je velmi specifická a má svůj vlastní web. Pak je to web [Helmetu](http://Helmet.fi) a web [Helsinek](http://Helsinki.fi) v sekci knihoven. Webové stránky se zde upravují centrálně.

Většina kampaní míří na podporu čtenářství. Roční rozpočet tady činí cca 100 000 eur. Pro zajímavost například na sociální síť mají rozpočet 20 000 eur. Každý rok jsou uskutečněny pouze dvě kampaně. Sociální síť má každá knihovna zvlášť, ale centrálně je navíc spravována webo-

vá stránka pro všechny knihovny v oblasti. Postují dvakrát a maximálně třikrát týdně. Snaží se o pravidelný obsah. Každý měsíc se například věnují jedné knihovně v oblasti nebo si vybírají jednoho knihovníka, kterého představují. Dále pracují s vtipnými dotazy čtenářů, ale také s momentkami. Zbylé informace jsou zveřejňovány prostřednictvím stories. Facebook je na tom stejně. Jinou sociální síť v podstatě nevyužívají. Jsou si vědomi toho, že je potřeba investovat do těch nejpoužívanějších. Ostatní knihovny si své síť spravují samy. Mají však v knihovně jednoho mediálního koordinátora, který komunikuje s týmem z Communication and Leisure Marketing. Každý zaměstnanec pak může posílat různé návrhy a tipy. Už máte depresi? Nemusíte. Prý jeden z deseti tipů se nakonec podaří realizovat.

Všechny knihovny, jak jsem zmiňovala, mají společný vizuální styl. Mají tak k dispozici veškeré šablony, do kterých přidávají pouze obrázek a text. Spravují společnou obrázkovou databanku pro knihovny, ze kterých mohou fotky využívat. Fotky si fotí sami nebo si je kupují. Fotí je předem po domluvě a vždy uzavírají smlouvy. Byl nám názorně vysvětlen i princip fungování reklamních obrazovek. Těch je po městě několik a každá knihovna je na několika z nich prezentována. Spravují se opět centrálně. Knihovny pouze posílají materiály. Jelikož ale knihovny a celá (nejen) kulturní oblast Helsinek funguje jako jeden celek, mohou knihovny využívat i obrazovky mimo prostory knihoven. A to zcela zdarma.

O moderních technologiích i o propagaci fin-

ských knihoven by se toho dalo napsat mnohem víc. Ale na to je zpravodaj U nás malý. ☺ Snažila jsem se sice o stručnost, což se opět nepodařilo, ale pokud vás zaujaly, stejně jako nás, některé

finské „manýry“, tak jste čtením dlouhého článku svůj čas nepromarnili.

Kontakt na autorku: vladimira.buchtova@svkhk.cz

Z KNIHOVNICKÝCH ORGANIZACÍ

Mladý SKIP

Michaela Mrázová

Mladý SKIP je sekce Svazu knihovníků a informačních pracovníků ČR, která vznikla v roce 2023 s cílem sdružovat knihovníky a informační pracovníky, stejně jako studenty a další zájemce o obor.

Na začátek je vhodné vysvětlit označení „mladý“, protože rozhodně nemáme žádné věkové vymezení pro vstup do naší sekce. Ale „mladý“ vnímáme spíše v rovině přístupu k trendům v oboru, mindsetu, ochotě zkoušet nové postupy a zlepšování knihovnické praxe.

A zároveň tím upozorňujeme na to, že v knihovnách výrazněji chybějí zástupci mladších generací, což lze vidět i na výsledcích Analýzy věkové, vzdělanostní a platové struktury pracovníků knihoven v ČR: Věkový průměr v českých knihovnách roste a lze sledovat pokles počtu zaměstnanců v nejmladší věkové skupině (mezi

18 a 30 lety). Společně se skupinou do 40 let je podíl mladých a mladších pracovníků pod 1/3 a pracovníci starší 40 let tvoří 72 % ze všech zaměstnanců v českých knihovnách.

Sekce se zaměřuje na podporu knihovníků a knihovnic, kteří chtějí sdílet své názory, zkušenosti a znalosti v rámci odborné komunity. Naší prioritou je vytvořit prostor, kde se všichni můžou zapojit do profesního rozvoje, hledat inspiraci a navazovat důležité kontakty s kolegy z různých institucí. Zároveň chceme mladým knihovnickům nabídnout podporu, kterou potřebují pro svůj profesní růst, ať už jde o vzdělávací programy, mentoring, nebo odborné diskuse.

Díky své aktivní činnosti jsme postupně rozšířili naši působnost do různých regionů, různých typů knihoven a spolupracujeme i s oborovými vysokými školami.

Naší vizí je vybudovat komunitu profesionálů, kteří se vzájemně inspirují, spolupracují a posouvají hranice oboru. Chceme, aby knihovníci a knihovnice byli více vidět nejen v rámci odborné komunity, ale také mezi širší veřejností. Věříme, že knihovníci hrají klíčovou roli v rozvoji společnosti, a proto se snažíme podporovat jejich kompetence, schopnosti a znalosti.

Mladý SKIP organizuje širokou škálu aktivit, které jsou zaměřeny na profesní i osobní rozvoj členů. Jednou z našich klíčových aktivit jsou workshopy a semináře, které se zabývají aktuál-

Trendy věkového rozložení

1 PILLEROVÁ, Vladana. 2021. Analýza věkové, vzdělanostní a platové struktury pracovníků knihoven v ČR 2020/2021: výsledky průzkumu. Knihovna: knihovnická revue [online]. 32(2), 75–88. Dostupné z: <https://knihovnarevue.nkp.cz/archiv/2021-2/knihovny-a-informace/analyza-vekove-vzdelanostni-a-platove-struktury-pracovniku-knihoven-v-cr-2020-2021-vysledky-pruzkumu>

Z KNIHOVNICKÝCH ORGANIZACÍ

Oceňení Bibliotheca inspirans

ními tématy knihovní praxe. Tyto akce jsou také příležitostí pro navazání nových kontaktů a sdílení zkušeností mezi účastníky. Velmi populární jsou i naše tematické diskusní večery, které probíhají zejména online, aby byly dostupné co největšímu počtu zájemců.

Spolupráce se Čtenářem

- 2 <http://mladyskip.cz/>
- 3 <https://www.facebook.com/mladyskipcr>
- 4 <http://mladyskip.cz/rozhovory/>
- 5 <http://mladyskip.cz/podcast/>
- 6 <https://mladyskip.my.canva.site/#%C4%8Dlenstv%C3%AD>

Pro informování členů a širší veřejnosti využíváme různorodé komunikační kanály, které zajišťují, že se dozvědí o naší činnosti vše důležité. Naše nové webové stránky² obsahují kompletní přehled o našich aktivitách, projektech a plánovaných akcích. Sledujte nás také na Facebooku,³ kam pravidelně sdílíme novinky, fotky a nabídky práce vhodné pro absolventy a mladé kolegy. Jednou za čas pošleme i informační newsletter.

Zároveň pravidelně přispíváme do časopisu Čtenář, kde garantujeme rubriku Medailonky nadějných,⁴ ve které najdete rozhovory s mladými a inspirativními knihovníky a knihovnicemi.

Dále nahráváme vlastní podcasty,⁵ ve kterých se můžete seznámit s dalšími příběhy, nápady a pohledy na budoucnost naší profese.

Chtěli byste být součástí naší komunity, která hledá nové cesty v knihovnické praxi? Zapojte se do Mladého SKIPu! Naše aktivity jsou otevřené všem, kteří mají zájem o náš obor, a rádi mezi sebou přivítáme nové členy. Zapojit se můžete do našich projektů a aktivit nebo se zúčastnit našich pravidelných setkání.⁶

Kontakt na autorku: michaela.mrazova@nkp.cz

Z vánočního setkání. Foto Jonáš Kos

Inspirativní seč na Seči

Vanda Vaníčková

Životní styl dnešní doby ovládají židle, technologie a kofein, dočetla jsem se nedávno v knize Stvoření k pohybu.¹ Tento článek píše v pohodlí křesla u počítače s kávou po svém boku, takže je to k zamyšlení. Zamyšlení však může rychle skončit, neboť se v článku budu věnovat akci zaměřené na digitální vzdělávání, takže uvede-ný výrok z knihy podepisuji. Židle, technologie a kofein!

Začátkem listopadu proběhl 12. ročník konference **DigiSeč**,² věnující se praktickému **využívání digitálních technologií ve školách a v dalších vzdělávacích institucích**. Myslím, a to nejen proto, že jsem lektorovala jeden z workshopů, že je téma akce aktuální a platné i pro knihovníky. Čím? Vybrala jsem vám, milí knihovníci, pár tipů jako inspiraci pro profesní a osobní rozvoj.

✓ Webináře zaměřené na posílení digitálních kompetencí

Začala bych u samotného organizátora akce – Národního pedagogického institutu ČR (NPI ČR). V souvislosti s revizemi rámcových vzdělávacích programů (pro laiky: dokumentů, od kterých se odvíjí vzdělávání ve školách) poskytuje NPI ČR **zdarma webináře**³ s různým zaměřením, vždy ale orientované na rozvoj digitálních kompetencí žáků a dětí. Z desítek webinářů si stačí jen vybrat, co využijete v knihovně nejlépe. Namátkou – budou to *digihrátky s textem, autorské právo, Canva* nebo třeba *myšlenkové mapy*? Uživatelsky přívětivá je délka webinářů (od 90 minut) i odpolední doba konání.

✓ Wikipedie a její nej články

Na Wikipedii zabrouzdám čas od času stejně jako mnoho uživatelů na internetu. Až nyní jsem se ale dozvěděla o ikonách puzzle kostiček. Myslím, že je to cenný postřeh pro jakoukoli osvětu uživatelů o práci se zdroji. Každá jazyková mutace Wikipedie má u 250 článků umístěnou ikonu **zlaté kostičky puzzle**, která řadí článek mezi tzv. *nejlepší články*. Takové příspěvky splňují předepsaná kritéria kvality schvalovacího procesu. **Stříbrným kouskem puzzle** jsou označeny *dobré články*, těch je v české verzi aktuálně 797. Oba seznamy usilující o vyzdvížení kvalitních článků jsou součástí **WikiProjektu Kvalita**⁴, jehož cíl je díky názvu jasný.

Často se setkávám s extrémny, kdy na jedné straně někdo Wikipedii používá jako jediný zdroj informací, a na druhé straně například ve školách učitelé a priori zakazují čerpat informace z Wikipedie. I proto není od věci šířit povědomí o puzzle ikonkách a poselství, které nesou. A pro zájemce ještě jeden tip: u některých článků lze najít ikonu **zámku**. Schválně tipujte a pak si dohledejte, co znamená a jaká pravidla se k ní vážou. ☺

✓ Interaktivní a aktuální pomoc pro finanční gramotnost

Důležitost finanční gramotnosti netřeba obhajovat. Stejně tak skutečnost, že se často objevuje jako téma vzdělávacích akcí v knihovnách, a to pro věkově pestré publikum. **Nadace České spořitelny** přináší novou platformu **Skoala**⁵. Jedná se o **interaktivní materiál, který provází základními tématy finančního vzdělávání**. Určen je učitelům, takže má formu metodického mate-

1 Autoři Kelly a Juliet Starret, zajímavé čtení o tipech na zlepšení fyzické kondice těla a zmírnění následků sedavého způsobu života.

2 Na webových stránkách konference si můžete prohlédnout videa z plenárních přednášek loňského ročníku (od školního pohledu na digitální svět až po armádní optiku), dostupné na WWW: <https://digitalizace.rvp.cz/digisec-2023>.

3 Nabídka webinářů dostupná na WWW: <https://digitalizace.rvp.cz/nabidka-podpory/kurzy-a-webinare>.

4 Více o WikiProjektu Kvalita dostupné na WWW: https://cs.wikipedia.org/wiki/Wikipedie:WikiProjekt_Kvalita.

5 Webové stránky dostupné na WWW: <https://skoala.cz>.

riálu s připravenými lekcemi, motivačními videi, diskusními otázkami či vzdělávacími hrami. Po registraci je veškerý obsah zdarma, včetně možnosti materiály stahovat a pracovat s nimi offline. Pro toho, kdo nechce kupovat zajíce v pytlí, je na stránkách zveřejněna lecke *Marketingové kejkle: Kterak se nezbláznit ze řvavého světa vtíravých reklam*, jež je k prohlédnutí i bez registrace. Mimochodem, video o reklamě z této ukázkové lekce mě nadchlo a už za dva týdny „se mnou jede“ na projektový den k devátákům.

✓ Kdo je připraven, není překvapen

Mezi desítkami konkrétních aplikací a nástrojů mě na konferenci zaujala poznámka, kterou uvádím jako poslední inspiraci, v tomto případě spíše doporučení. Jedna lektorka, učitelka na základní škole, se podělila o svůj dlouholetý zvyk směrem k rodičům. Průběžně je informuje, jaké aplikace

a nástroje budou se žáky ve výuce používat, proč volí zrovna tyhle, zda jsou zdarma, jaká data o žácích uchovávají apod. Předchází tak nepochopení, obávám a v neposlední řadě kritice, že jsou žáci během výuky zbytečně na mobilech nebo že potřebují k práci elektronická zařízení. Nesnažím se naznačit, že by měl knihovník poskytovat rodičům dětí, které do knihovny chodí, pravidelný informační servis, s čím a jak pracují. Nicméně myslím, že informovat, uklidnit a vysvětlit záměr toho, jak s technologiemi v knihovně spolu s jejich dětmi pracujete, opravdu může pomoci předejít nedorozumění. A možná to dokonce může nalákat rodiče a vyslat jim zprávu, že knihovny „vědí, co dělají,“ a jdou s dobou i po stránce technologické.

Kontakt na autorku: VandaV@seznam.cz

Síla obrázkových knížek

Pavla Colebourn

Obrázkové knížky se v českém prostředí tradičně označují jako *bilderbuchy*. Tento termín vnímám osobně jako již trochu zastaralý, případně používaný spíše odbornou veřejností než samotnými čtenáři nebo mladými rodiči. V poslední době jsem se mnohokrát setkala s anglickým označením *picture book*, třeba když mi kamarádka doporučovala *Jeden fakt pěkné picture book*. Nebo *pikčr buk*? Zda se nový termín ujme, kdo ví...

Ideálním českým překladem by byla (a je) *obrázková knížka*. Tento výraz však může být pro neznalce mírně zavádějící – je snadné si pod ním představit knihu složenou pouze z ilustrací, nikoli plnohodnotný příběh. A to by byl omyl vpravdě zásadní.

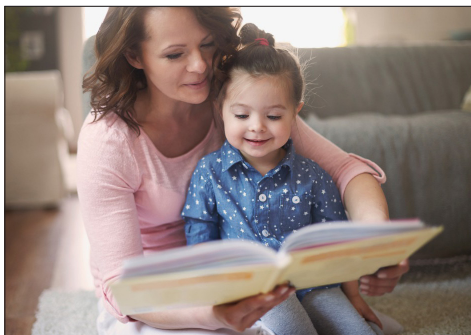
Obrázkové knížky jsou celosvětově oblíbeným formátem, který jedinečným způsobem propojuje vizuální umění a vyprávění. Obvykle se na pouhých 32 stránkách odvíjí příběh se vším všudy včetně zápletky a nečekaného rozuzlení.

32 stránek. Konec. S dětmi přečteno za 15 minut. Je právě to důvod, proč se obrázkové knížky v Čechách prosazují tak obtížně? Přitom právě obrázkové knížky mají jedinečný potenciál děti oslovit a přivést je ke čtení. Proč bychom jim tedy měli věnovat pozornost?

Síla vizuálního vyprávění

Ilustrace v obrázkových knížkách nejsou jen pouhým doprovodem textu, právě naopak. Jsou jeho plnohodnotnou součástí. Každá ilustrace v sobě nese emoce, podněcuje fantazii a ponechává prostor pro vlastní interpretaci. Obraz a slovo se zde harmonicky doplňují a umožňují vnímat příběh i beze slov. Tento prvek je klíčový zejména pro „**předčtenáře**“ – mohou si knížku prohlížet sami a intuitivně pochopit děj. Sledování ilustrací navíc výrazně pomáhá i s udržení pozornosti během předčítání.

Obrázkové knihy tak mj. podporují i rozvoj vizuální gramotnosti, která má v dnešní době, plné multimediálního obsahu, nezastupitelnou roli. Učí čtenáře (dětí i dospělých), jak „číst“ obrazy,

rozpoznávat emoce nebo vnímat vizuální symboliku a zkratku.

Emoce v několika tazích

Kvalitní ilustrace dokáží na několika stránkách vystihnout hluboká témata – smutek, radost, odvahy, přátelství – téměř cokoli, nač si vzpomenete. Motivy jako láska, zvládnání změn či hledání vlastní identity mohou být zpracovány s takovou hloubkou, že příběh osloví nejen děti, ale i dospělé. Čtenář se díky tomu dokáže snadno vcítit do prožitků postav a příběh v něm může rezonovat ještě dlouho po dočtení.

První krok k lásce ke knihám

Obrázkové knížky jsou ideálním startem pro dětské čtenářství. Rozvíjejí slovní zásobu, učí děti chápat příběhovou strukturu a budují návyk pravidelného čtení a pozitivní vztah ke knihám. Podporují i společné čtení s rodiči a přispívají tak nejen k jazykovému, ale i k emočnímu rozvoji dětí. Představují ideální volbu nejen pro „předčtenáře“, ale i pro **začínající čtenáře** a pro děti, pro něž je čtení zatím obtížné.

A především: obrázkové knihy „čtou“ děti velmi rády znovu a znovu. Baví je objevovat nové a nové detaily skrývající se v ilustracích a užívají si i pocit jistoty a očekávání, když už vědí, jak bude příběh pokračovat. Pocit radosti a úspěchu, který jim to přináší, posiluje jejich vztah ke knihám a podporuje přirozenou chuť ke čtení.

V nakladatelství TaBella Publishing milujeme dětské obrázkové knížky a chceme nabídku

těchto knížek rozšířit. Jsme jediné české nakladatelství, které vydává pouze obrázkové knížky. Navíc k nim nabízíme i širokou paletu čtenářských aktivit. Pro rodiče vytváříme ke každé knížce čtenářské aktivity podporující čtenářskou gramotnost a grafomotorické dovednosti a pro škol(k)y a knihovny připravujeme čtenářské lekce.

Se škol(k)ami a knihovnami bychom rádi navazovali dlouhodobé vztahy a společně podporovali rozvoj dětského čtenářství. Kromě čtenářských lekcí budeme postupně nabízet i workshopy a tematické besedy. Abychom knihovnám usnadnili přístup k našim knihám, vy-

tvořili jsme pro ně partnerský program, v němž nabízíme naše knížky za zvýhodněné ceny a speciální balíčky vybraných titulů. Věříme, že právě obrázkové knížky mají sílu rozvíjet fantazii, jazykové dovednosti i lásku ke čtení od útlého věku, a společně s vámi k tomu rádi přispějeme.

Kontakt na autorku: info@tabellabooks.eu

Webové stránky nakladatelství:

www.tabellabooks.eu

Kolegyně ze SvKHK u helsinské centrální knihovny Oodi

Do čísla přispěli:

Bc. Vladimíra Buchtová – SVK v Hradci Králové, **PhDr. Pavla Colebourn, Ph.D.** – TaBella Publishing, s. r. o., **Mgr. Martina Opršalová Dašková** – Knihovna Muzea východních Čech v Hradci Králové, **Bc. Eva Fejtová** – Obecní knihovna Dolní Kalná, **Ester Horáková** – starostka obce Podbřezí, **Mgr. Adam Hošek** – Knihovna V. Čtvrťka v Jičíně, **Bc. Kateřina Hubertová** – Knihovna města Hradce Králové, **PhDr. Eva Koudelková, Ph.D.** – Nakladatelství Bor, **Mgr. Lucie Macháčková** – Knihovnický institut NK ČR, **Mgr. Michaela Mrázová** – Mladý SKIP, předsedkyně, **Mgr. Petra Řoutilová** – SVK v Hradci Králové, **Bc. Eva Semrádová** – SVK v Hradci Králové, **PhDr. Marie Šedá** – Knihovnický institut NK ČR, **Mgr. Vanda Vaničková, Ph.D.** – lektorka dalšího vzdělávání, **Helena Vejvarová** – Knihovna V. Čtvrťka v Jičíně, **Hana Vízková, DiS.** – referentka státní správy a samosprávy – obec Lužec nad Cidlinou.

STAŇTE SE SOUČÁSTÍ PŘÍBĚHU

Objevujte s námi svět dětských obrázkových knížek

Jsmo **rodinné nakladatelství** a **milujeme dětské obrázkové knížky**. Knížky, které se skvěle hodí k předčítání a prvnímu čtení. Užijí si je i starší děti, pro něž je čtení zatím obtížné. Obrázkové knížky představují ideální volbu pro děti **ve věku 4-9 let**.

[NAŠÍ VIZÍ JE]

- **Nabízet** pestrou paletu obrázkových knížek z celého světa.
- **Nadchnout** rodiče pro obrázkové knížky a podpořit je v tom, aby z nich dětem četli.
- **Podporovat** rodiče a pedagogy v oblasti (nejen) čtenářské gramotnosti dětí.

[CO NABÍZÍME]

- **pro děti** obrázkové knížky
- **pro rodiče** aktivity pro rozvoj čtenářské gramotnosti dětí
- **pro školky, školy a knihovny** čtenářské lekce

[V ČEM JSME VÝJIMEČNÍ?]

- **Máme odvalu** vydávat knížky ve **větších formátech** a v **polotvrdé vazbě**. Velké ilustrace pomáhají dětem sledovat příběh, i když ještě neumí číst nebo se číst teprve učí. Velký formát dětem navíc usnadňuje manipulaci s knížkou.
- **Máme odvalu** vydávat **obrázkové knížky**, i když jsou příběhy krátké. **Krátký text** (obvykle jen 32 stránek) lze snadno dočíst a děti tak mohou velmi brzy prožít radost z dočtení první knížky. Knížky se proto skvěle hodí pro předčítání a první čtení. Kvalitní dějová linka navíc dětem umožňuje **prožít ucelený příběh** včetně poutavé zápletky a nečekaného rozuzlení.
- **Máme odvalu** vydávat i knížky odrážející **aktuální a globální témata**.

**Víme, že děti vyžadují číst obrázkové knížky opakovaně.
Baví je objevovat v nich stále nové detaily.**